

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Anul 139

SIBIU
15 februarie
1992

Nr. 7-8

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

Sfântul Antonie: minte șlefuită la școala convorbirilor cu Dumnezeu (III)

Că Sfântul Antonie nu l-a citit pe Platon e sigur. E sigur, pentru că nu știa carte. Să i-l fi citit cineva? Greu de presupus. Ceea ce e însă sigur, e că Sfânta Scriptură o cunoștea. Altfel cum ar fi rămas de a dînsul îndemnul: „Pentru orice iaci, să ai mărturie din Scripturi”? Cum a ajuns totuși să cunoască atât de bine Sfânta Scriptură, rămîne o taină, dacă într-adevăr nu știa carte, cum ne spun manualele de Patrologie (v. I. G. Coman, Patrologie, Buc., 1988, III, p. 150). Dacă n-a cunoscut opera lui Platon sau a lui Xenophon, n-a avut de unde ști ceva nici despre Socrate. Am spus mai înainte că destinul Sfântului Antonie în spiritualitatea creștină, a fost asemănător cu cel al lui Socrate în filozofie, în sensul că nici unul din ei n-a scris, dar gîndirea le-a fost păstrată și transmisă de ucenici. De Platon și Xenophon, a lui Socrate, iar a Sfântului Antonie de către Sfântul Atanasie și de tradiția orală, însemnată mai apoi în Paterice.

Iată însă și o altă asemănare care nu poate veni din vreo imitație a lui Socrate de către Sfântul Antonie, ci e doar expresia comună a înțelepciunii încolțite în două minți, la distanță de șapte secole una de alta (Socrate n. 470 în. d. Hr. în Atena, Sf. Antonie n. 250 d. Hr. în Egiptul de Mijloc).

O acolul de la Delphi, fiind întrebat de cineva, cine e omul cel mai înțelept din lume, a răspuns că Socrate. Dar cînd Socrate a fost întrebat în ce constă înțelepciunea lui, a răspuns „Știu că nu știu nimic”. Modestie? Smerenie de om superior? Ignorantă simultană? Nu intrăm acum în dezlegarea acestei probleme. E mai mult decît sigur însă, că în declarația socratică era și smerenie, dar și mult adevăr. Unii numesc declarația sa „ironie socratică”, vizîndu-i pe pretinșii atotștiutori care nu i-au lipsit nici antichității, cum nu lipsesc nici timpurilor moderne și care, în nici un caz nu pot fi chiar atotștiutori. „Ironia” nu îndreptățește însă, în chip absolut, nici neștiința absolută, dar oricum modestia e mai de apreciat, decît orgoliul.

Cu atotștiutori s-a înfîlțit în lunga sa viață pustnicească și în convorbirile cu cei care îl vizitau, și Sfântul Antonie cel Mare. E bine, răspunsul său a fost foarte apropiat de cel al lui Socrate. Vom cita întimplarea din Patericul tipărit în 1913, cu limba lui bisericească încă atrăgătoare.

„Au mers odată niște bătrîni la Avva Antonie și era Avva Iosif cu dînsii. Și vrînd bătrînul Antonie să-i cerce pre ei, a pus înainte un cuvînt din Scriptură, și a început de la cei mai mici a întreba, ce este cuvîntul acesta (adică să spună fiecare cu 11 înțelege, cum îl tîlcuiește n.n.), și fiește-care zicea după puterea sa. Iar bătrînul zicea fiește-cărui: „Dacă n-ai aflat”. Mai preumă de toți a zis către Avva Iosif: „Tu cum zici că este cuvîntul acesta?”. Răspuns-a: „Nu știu”. Deci a zis Avva Antonie: „Cu adevărat, Avva Iosif a aflat calea, căci a zis: „Nu știu”.

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Cateheză despre dragostea față de patrie

1. Pregătirea aperceptivă

Oricine își aduce cu plăcere și nostalgie aminte de casa părintească, de locurile natale, unde și-a trăit primii ani ai copilăriei, unde în nevinovăția sufletului a făcut cunoștință cu realitățile vieții. Nostalgiile locurilor natale se extinde și asupra întregului teritoriu geografic locuit de cei legați prin aceeași limbă, același neam, aceeași tradiție, aceeași obiceiuri, aceeași istorie. Mai mult, cuprinde pe toți cei care deși nu sînt de același neam, dar locuind pe același teritoriu se simt uniți într-o acțiune comună și sînt angajați în aspirații comune, alcătuiind un singur popor.

II. Anunțarea temei

Aceasta este patria, și la dragostea față de pămîntul și poporul patriei, ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratatul

Cuvîntul „patrie” (de la „pater” = „părinte”), sau „țară” (de la „terra” = „pămînt”) reprezintă pămîntul părinților, al strămoșilor. Și cum noi avem dator, potrivit poruncii a cincea din Decalog, de a ne iubi părinții și strămoșii, fiindcă viața lor pulsează în noi, tot astfel avem dator de a ne iubi patria, pămîntul lor și al nostru, întocmai cum trebuie să ne iubim viața sau pe noi înșine. De aceea, pe bună dreptate spun Părinții Bisericii că „cetatea căreia aparținem este patria noastră, ea este ca și mama noastră” (Fericitul Augustin). „Cinstirea față de patrie este egală cu cinstirea față de părinți” (Sfîntul Vasile cel Mare).

Acest sentiment al iubirii patriei pămîntului este dat omului de către Dumnezeu încă de la creație. Sfînta Scriptură în primele ei pagini arată că primul om a fost așezat într-un anume loc dat lui sub stăpînire, cu menirea de a-l îngriji, bucurîndu-se de el ca de un dar de la Dumnezeu. La fel și în truparea Mintuitorului nu a avut loc oriunde, ci într-un anume teritoriu geografic, devenit pe drept cuvînt patria Lui pămîntescă. Dragostea Lui se îndreaptă deopotrivă și față de poporul împreună cu care își duce viața pămîntescă și a cărei soartă vrea să fie mai bună și mai fericită. De aceea, Mintuitorul arată des-

chis că nu este trimis decît pentru oile pierdute ale casei lui Israel! (Matei 15, 24). În același timp, înaintea Sfîntelor Patimi, Mintuitorul plînge soarta Ierusalimului: „Și cînd s-a apropiat, vîzînd cetatea, a plîns pentru ea” (Luca 19, 41). De trei ori, ne mărturisește Noul Testament că a plîns, a lacrimat Iisus: la moartea prietenului Său Lazăr (Ioan 11, 35), atunci cînd a proorocit soarta tristă a țării Sale, precum și în Ghet-simani. Cit de atașat a fost Sfîntul Apostol Pavel față de poporul său, o vedem din însăși mărturisirea lui: „Spun adevărul în Hristos, nu miînt, martor fiind și cugetul meu în Duhul Sfînt, că mare (Continuare în pag. a 2-a)

Preot prof. Sorin Cosma

Un gînditor creștin ortodox: PETRE ȚUȚEA

(6 octombrie 1902—3 decembrie 1991)

Prietenia este un dar; întîlnire între un vîrf și un alt vîrf, spre bucuria păsărilor văzduhului; spațiu înalt al prieteniei e o subtilă imbinare de linii de forță care altminteri decît în prietenie nu ar fi avut cum să se înfîlțesc; iată de ce, putem vorbi despre un har al prieteniei, așa cum în Biblie se vorbește de „prieteniul lui Dumnezeu” sau despre „dumnezeiasca prietenie” ce se coboară deasupra oamenilor.

Cînd am pornit cu gîndul să scriu cîteva cuvinte despre maestrul PETRE ȚUȚEA, nu am putut face abstracție de faptul că paginile de față sînt destinate a vedea lumina tiparului la Sibiu, acolo unde deseori cobora, din Păltinși, Constantin Noica; și iată cum, despre unul dorind să scriu, mă văd nevoit să scriu despre doi, pentru că, de fapt, mereu sîntem obligați să mărturisim despre mai mulți, cuvintele refuzîndu-se singurătății.

Dacă despre Constantin Noica și curentul iscat de el se știu destul de multe lucruri, prin operă mai ales, despre Petre Țuțea se știu puține sau deloc, după cum s-a întimplat unul sau altul să-l cunoască, sau să-i citească interviurile ori puțina literatură publicată prin anii '70, ori auzind de la alții despre existența lui; în peisajul culturii noastre din ultima jumătate de secol, Petre Țuțea e un „zvôn”, o „răsuflare”, o prezență șoptitoare, fără opere publicate încă, dar cu un inegalabil har al mărturisirii prezentei.

Petre Țuțea s-a născut la 6 octombrie 1902, în satul Boteni de Muscel; tatăl lui era preot, așa cum preot fusese și bunicul și, se pare, și străbunicul; studiile le-a făcut în Cîmpulung Muscel iar la Cluj își susține teza de doctorat în drept; vine la București, unde este angajat ca director de studii în Ministerul Economiei Naționale; începe o activitate diplomatică intensă, făcînd călătorii în Germania, Ungaria, Bulgaria și Uniunea Sovietică; încheie la Moscova primul tratat de colaborare economică între

Sfîntul Ioan Casian, rînduit de Dumnezeu să aducă Occidentului luminile monahismului oriental, s-a născut printr-o fericită lucrare a Providenței, către 365, la marginea a două lumi, în Scitia, la gurile Dunării (actuala Dobrogea, în România). Iesit dintr-o familie distinsă, el a urmat cu succes cursul studiilor clasice; însă, animat de o sete arzîndă de desăvîrșire, a renunțat încă tînr fiind la atracțiile înșelătoare ale vieții moderne pentru a merge în Țara Sfîntă, în compania prietenului său Gherman, itatele său nu prin naștere ci prin duh, unde au devenit călugări într-o minăstire din Betleem. După ce s-au introdus în primele elemente ale vieții de obște și s-au informat asupra modului de viață al călugărilor din Palestina, Mesopotamia și Capadocia, resimțînd dorința unei mai mari desăvîrșiri, ei s-au decis să plece în pustiiul Egiptului, la anahoretii (pustnicii) despre ale căror nevoițe au auzit de la sfîntul Pinufie retras în minăstirea lor pentru a fugi de bunul său renume (pomenirea: la 27 noiembrie). Superiorul minăstirii le-a acordat cu oarecare reticență binecuvîntarea, făcîndu-i să promită că vor reveni în curînd. După ce au admirat ordinea și modul de viață al comunităților de obște din Delta Nilului, Ioan și Gherman s-au aprofundat tot mai adînc în deșert. Preutîndeni ei căutau cu aviditate pe sfinții saihrași ca să cîntecască și ei măreția Harului și variatele sale roade și să-i întrebe îndelung despre știința sufletului (Sînt „Convorbirile cu Părinții”, pe care mai tîrziu Sf. Ioan/Casian le-a consemnat în scris pentru călugării din Provence (Franta), înșirînd și sinteza sa doctrinală, personală).

Înțelegînd că pentru a asimila învățăturile lor cerești le-ar trebui să petreacă multă vreme cu acești slujitori ai lui Dumnezeu și în același timp stînjeștiți de promisiunea lor, cei doi călători l-au întrebat pe Avva Iosif, care după o noapte de priveghere i-a asigurat că este mai avantajos pentru ei să rămîna în Egipt, fără să se mai gîndească la un angajament absolut luat cu temeiutate. Asigurați de către bătrîni ei au rămas deci șapte ani în Egipt, urmărînd cu mult zel ancheta lor duhovnicească. Din loc în loc, ei au ajuns pînă la frumoasa Pustie schetică, fondată de Sf. Macarie, „pustia glorioasă, demnă de admirație între toate celelalte”, unde se nevoia în asceză un mare număr de călugări, printre care au strălucit îndeosebi sfinții părinți: Moise, Serapion, Theonas, Isaac și preotul Pafnutie. Acesta din urmă i-a folosit mult cînd le-a spus că nu-i fosicent pentru un călugăr să renunțe trupește la lume, renunțînd la bunurile sale pentru a se dedica grijii de suflet prin asceză și tăcere, ci că-i necesar să împlinească de asemenea „a doua renunțare”, care constă în a se lepăda de obiceiurile de altădată și de patimi printr-o luptă lungă și răbdătoare, plină de piedici, care duce la curăția inimii. Acesta-i scopul călugăriei: să se întrețină fără încetare cu Dumnezeu prin rugăciunea continuă, pe care mintea nedispersată în grijile lumii, o înalță cu liniște și pace în sanctuarul purificat al inimii. Și sfîrșitul nevoiței sale este viața vesnică, unirea cu Dumnezeu, care se poate pregusta încă de aici de pe pămînt prin sfința dragoste. Într-adevăr, ajuns la capătul celei de-a doua renunțări, cu sufletul întreg întins spre Cel singur dorit, călugărul trebuie să împlinească și „a treia renunțare”, care concentrează toată desăvîrșirea și constă în alungarea oricărei amintiri din lume pentru a se lăsa transportat de Dumnezeu în vesnicile locașuri învăluit de o bucurie inefabilă și o revărsare de lumină duhovnicească. „Atunci, zicea bătrînul, dragostea desăvîrșită de Dumnezeu învînd în inima noastră prin virtutea rugăciunii curate, fără formă, nici cuvînt, Dumnezeu va fi toată dragostea noastră, toată dorința noastră, toată cîntarea noastră și sufletul tuturor eforturilor noastre, toată gîndirea noastră, viața noastră, vorbirea noastră și respirația noastră însăși. Unitatea care există între Tatăl și Fiul, și Fiul și Tatăl, va trece și în sufletul nostru, și așa cum Dumnezeu ne iubește cu o dragoste adevărată și curată, și care nu moare niciodată, tot așa și noi vom fi uniți cu El prin legătura individuală a unei dragoste fără cîntire (...). Aceasta va fi împlinirea pe cît e posibil pe pămînt, a cuvîntului Apostolului: „Dumnezeu, totul în toate”, și de veniți pe deplin în printr-o împărtășire atît de perfectă a Tatălui, vom putea spune că și Cel ce este Fiul și moștenitor prin fire, „Toate cite are Tatăl ale mele sînt” (In. 16, 15). Acesta este capătul a toată desăvîrșirea: ca sufletul să fie în așa măsură eliberat de legăturile trupești încît să urce în fiecare zi către înălțimea realităților duhovnicești, pînă cînd toată viața sa, toată mișcarea inimii devine o rugăciune unică și neînteruptă” (Convorbiri X, 7).

Astfel instruiți în înălțimile vieții călugărești și contemplînd realizarea lor vie la acești iluștri anahoreți (pustnici), cei doi prieteni s-au dedicat cu mare austeritate vieții contemplative în timpul anilor petrecuți în Pustia scetică. În liniștea chiliei sale, Sf. Casian a putut duce el însuși aspra luptă a sufletului îndrăgostit de Dumnezeu contra gîndurilor pătimase și a demonilor invidioși, în special (Continuare în pag. a 3-a)

Părințele Serafim

PROCLAMAȚIA DE LA IAȘI A CONSILIULUI NAȚIONAL AL UNIRII

UNUL DINTRE IDEALURILE PENTRU CARE A LUP-TAT POPORUL ROMÂN ÎN ISTORIA SA MILENARĂ A FOST REALIZAREA UNITĂȚII NAȚIONAL-STATALE. ASPIRAȚIILE DE UNITATE AU FOST CONTINUU PREZENTE ÎN ÎNTREAGA VIAȚĂ ECONOMICĂ, POLITICĂ ȘI CULTURALĂ A NAȚIUNII NOASTRE, AVÎNDU-ȘI TEMEIUL ÎN VIEȚUIREA NEÎNTEREPTĂ PE ACELAȘI TERITORIU, ÎN LEGĂTURILE MULTIPLE ȘI NEÎNTEREPTATE CE AU EXISTAT DE-A LUNGUL VEACURILOR ÎNTRE TOATE REGIUNILE ROMĂNEȘTI, ÎN CONȘTIINȚA UNITĂȚII DE ORIGINE, NEAM, LIMBĂ, DE OBICEIURI ȘI CREDINȚA CREȘTINĂ.

CREAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR LA 1918 A ÎNCUNUNAT UN PROCES CU RĂDĂCINI ADÎNCI CE ȘI-AU GĂSIT EXPRESIE SUPREMĂ ÎN UNIREA CELOR TREI STATE ROMĂNEȘTI LA 1600 SUB MIHAI VITEAZUL ȘI ÎN CREAREA STATULUI ROMÂN MODERN LA 1859.

DEZMEMBRAREA STATULUI NAȚIONAL ROMÂN ÎN 1940 PRIN APLICAREA PREVEDERILOR PACTULUI MOLOTOV-RIBBENTROP A CAUZAT NUMEROASE SUFERINȚE POPORULUI ROMÂN. LICHIDAREA CONSECINȚELOR ACESTUI ACT DE VIOLENȚĂ ASUPRA SUVERANITĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII TERITORIALE A ROMÂNIEI POATE AVEA LOC DOAR PRIN REALIZAREA VOINȚEI ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN DE UNITATE NAȚIONALĂ.

(Continuare în pag. a 2-a)

Către CONSILIUL NAȚIONAL AL UNIRII IAȘI

În primul rînd implor ajutorul lui Dumnezeu asupra lucrărilor Convenției naționale pentru Reîntregirea României. Cu sentimentele frățești de comuniune, dragoste și încredere, sînt sufletește alături de toți cei prezenți, neputînd participa personal avînd convocate lucrările Adunării Naționale Bisericești și ale Sfîntului Sinod.

Reîntregirea neamului și a pămîntului nostru strămoșesc, sfîrtecat abuziv și dureros, de la trupul țării, se cere împlinită de noi toți, urmînd pilda vrednicilor noștri înaintași și a tuturor acelor care și-au dat viața pentru credință, limbă și glie strămoșească.

Din tărîmul viețuirii lor în lumina Duhului Sfînt, de dincolo de mormintele cunoscute și necunoscute, presărate departe de vatra părintească în Est și Vest, cetele de eroi ne cheamă la întregirea frunțurilor apărute cu jertfe de Ștefan cel Mare și Sfînt, și de toți vrednicii noștri înaintași. Fiecare fiu al plaurilor noastre străbune trebuie să contribuie la vindecarea rănii care sîngerează trupul țării și sufletul poporului nostru de attea ori supus umilîntelor, suferințelor și răstîgnirii în istorie.

Cu credința în ajutorul lui Dumnezeu și al sfinților martiri din neamul nostru și inspirați de înțelepciunea strămoșească, să ne unim cugetele și simțirile ca în armonie să săvîrșim reîntregirea României ce pe un act sfînt de dreptate și adevăr, în fața lui Dumnezeu și a istoriei.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

† TEOCTIST
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

ACTIVISM ȘAGUNIAN ȘI PARLAMENTARISM POSTMEMORANDIST

În 1906, cînd se împlineau patru decenii de la fondarea de către Iosif Vulcan a revistei „Familia”, în Oradea, a avut loc o ceremonie aniversară, la care a participat ca invitat și Octavian Goga, tînr poet și om politic al neamului său. Ceremonia s-a desfășurat în prezența autorităților austro-ungare, fapt ce nu l-a împiedicat pe Octavian Goga să rostească o frază memorabilă, dezvăluitoare de istorie: „Închin pentru unirea politică a tuturor românilor!” Sala a rămas stupefiată, u-n cite unul invitații au părăsit ceremonia, ultimul a ieșit Iosif Vulcan, nu înainte însă de a stringe discret umărul celui care a vorbit în cuvinte, cu adevărat profetice.

Gestul lui Octavian Goga a făcut parte, dintr-un context politic ce-i adusesse pe românii transilvăneni, în ipostaza, de a lupta pe cale parlamentară pentru drepturile lor politice, fapt ce nu se înfîlmplase de la moartea lui Șaguna pînă la procesul memorandist. Un nou spirit anima întreaga mișcare românească din Transilvania și Ungaria, Partidul Național Român însuși abandonase tactica revizivistă pentru a îmbrățișa activismul, al cărui mentor a fost Andrei Șaguna, ce s-a numit, cum știm: „și sfetnic dinlăuntru de stat”. Adică, un colaborator apropiat al împăratului, membru în senatul imperial și în dietă.

Ideologul pasivismului a fost George Barițiu și, acest pasivism a fost susținut cu tărie de gruparea din jurul marelui cărturar. Activismul a fost o tactică fundamentată pe egala îndreptățire a neamurilor din imperiu, îmbrățișată de Șaguna încă din 1846, cu izbînzii ce s-au numit: „Telegraful Român”, Tipografia arhidiecezană, Institutul teologico-pedagogic, Astra, reînființarea Mitropoliei Ortodoxe a Transilvaniei și nu în ultimul rînd Statutul organic al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria și Transilvania.

Toate aceste cititorii le erau multora cunoscute, era bine știută și pilda de om politic a lui Șaguna. Tot ceea ce făptuise s-a datorat, în primul rînd, energiei sale, dar și participării la viața politică a imperiului, participare ce va fi restatuată, după model șagunian, încevînd cu anul 1905. Activismul șagunian și-a făcut simțită prezența în lupta parlamentarilor români, care, precum Vasile Luca-ciu, ieșiți din temnițele de la Seghedin și Vaș, după procesul memorandist, au ajuns chiar în parlamentul de la Budapesta. Șaguna (Continuare în pag. a 2-a)

Traian Vedinas

Mama și feciorul

— Maică nu mai osteni,
Că avem cu ce trăi,
Am și casă și bănuși,
Eu, nu tu să mă ajuși.
Maică, nu mai sînt copil,
Nu vezi că-s și eu bătrîn?

— Pînă-n seară de la zori
Tot cu fuga, tot cu zori,
Că te știu, te-au îndrăgît
Toate-albinele din cîmp.
Maică, nu mai osteni,
Hai la noi și-i mai trăi.

— Pentru lume-i fi bătrîn,
Pentru mine tot copil;
Pentru lume om de stat —
Pentru mine-al meu băiat;
Pentru lume fericit —
Pentru mine necăjit.

— Fiule, în cuibul tău
Amețesc și-mi vine rău,
Tare-i sus, n-aveți nici nuc,
De la noi cum să mă duc?
Eu de n-am la geam un nuc
Gâlbenesc și mă usuc.
Grigore Vieru

(Continuare în pag. a 2-a) Radu Preda

Sfântul Antonie...

(Urmare din pag. 1-a)

Răspunsul a fost desigur al Avvei Iosif, dar el ar fi putut trece drept un răspuns banal, dacă Sfântul Antonie nu l-ar fi remarcat în deosebi, și dacă n-ar fi vrut să facă din el o normă de conduită față de tainele care ne înconjoară. A vrut, dacă nu să-l rușineze pe „atoateștiurii”, sau pe cei care improvizează răspunsuri fără temeiuri, cel puțin să-i învețe smerenia, respectul față de taine, recunoașterea neștiinței și apelul la întrebare.

Sfântul Antonie se folosea foarte adesea, ca și Socrate, de metode intuitive, de comparații ilustrative cu situații din viața altora, care se potriveau cu situații care veneau înaintea judecății sale. Știa că acestea au mai mare putere de convingere decât teoriile sau chiar poruncile cărora nu li se înțeleg rosturile. Așa reușea întotdeauna să facă dreptate, sau să impună fără să-l iertarea, mila și dragostea. Cei năpăstuiți pe nedrept veneau la dînsul ca la ultima scăpare. Cum îi va scăpa de năpastă? Cum îi va scoate de sub o bănuială de care toți cei din jur își formaseră o convingere fermă? Avea o rețetă anumită? O cheie universală? Nu. Nicidcum. Găsea întotdeauna ceva de care să se ajute. Aceasta fiindcă avea și convingerea că Dumnezeu nu poate lăsa, de pildă, bănuiala nedreaptă să rămână veșnică.

Iată o astfel de împrejurare în care s-a orientat și s-a ajutat de cei împreună cu el ca să scoată pe un frate dintr-o situație grea. „Un frate a fost năpăstuit în chinovie pentru desfrinare și sculindu-se a mers către Avva Antonie. Și au venit frații de la chinovie ca să-l caute pe el și să-l ia, și au început a-l muștra că așa a făcut iar el se îndrepta ca nimic de acest fel nu a făcut. Iar după întâmplare, s-a aflat acolo Avva Pafnutie, cel ce se numea Keŭla și a spus o pildă ca aceasta: „Am văzut pe marginea fluviu în om căzută în noroi până la genunchi, și viind unii să-i dea mina, l-au culdat pre el pînă la grumazi”.

Era evident o aluzie la frații care venind să-l ia înapoi în chinovia lui, continuau să-l acuze și, probabil, să obțină pentru el un canon aspru de pocăință din partea Sfântului Antonie. Intenția lor nu era deci ca să-l îndrepte, ci să-l pedepsească, ignorându-l completamente apărarea. Ce a făcut în cazul acesta Sfântul Antonie? N-a zis nimic despre fratele bănuț. Poate îl credea vinovat, poate credea în apărarea lui. Nu știm. N-a zis nimic nici despre frații care veniseră să-l acuze, să-i obțină o pedepsă și să-l ia înapoi la chinovie. Fapta lor putea să-i pară bună, fiindcă vroiau să-l primească înapoi, dar putea să-i pară rea, pentru că voiau să-l întorcă umilit, pedepsit, vinovat, descurajat, mai ales dacă era într-adevăr nevinovat. I se va fi părut nefiresc Sfântului Antonie să-l lase să plece de la el descurajat.

Acestea avîndu-le în gînd, nu s-a referit deci deloc la părțile în conflict, ci s-a referit la parabola lui Avva Pafnutie și chiar la persoana lui, vorbindu-le fraților:

„Și a zis lor Avva Antonie despre Avva Pafnutie: „Iată om adevărat care poate să vindece și să mîntuiască suflete”.

Era ca și cum le-ar fi zis lor: Ați venit cu pîra la mine sub pretext că vreți să-l ajutați pe fratele vostru. Dar de fapt ați venit să-l înfundati mai rău decît el și el înfundat, dacă a greșit cu adevărat. Ați venit să-l apărați ca funia pe spinzurat! Nu le-a spus însă astfel de cuvinte. Le-a interpretat pe ocolite doar scurta parabolă a lui Avva Pafnutie. Și ei au înțeles:

„Deci umilindu-se ei de cuvintele bătrînilor, au pus metania fratelui. Și stătuindu-se de pînîni, au luat pe fratele la chinovie”.

Citind în viitor, Sfântul Antonie a spus odată o vorbă ca aceasta: „Va veni vremea ca oamenii să înnebunească și cînd vor vedea pe cineva că nu înnebunește, se vor scula asupra lui zicîndu-i că el este rebun, pentru că nu este asemenea lor”. Parcă ar ajunge cu privirea lui profetică pînă la noi!

Cateheză despre dragostea față de patrie

(Urmare din pag. 1)

Imi este intristare și neincetată durerea inimii; căci așa fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru frații mei, cei de un neam cu mine după trup” (Romani 9, 1—2). De aici vedem că sentimentul dragostei față de patrie cuprinde deopotrivă iubirea față de pămîntul natal și de poporul care locuiește și de care te leagă aceleași înfrățiri de neam, de limbă, de tradiții și de aspirații. Iubirea față de patrie se referă deci și la valorile spirituale, la întreg tezaurul cultural și artistic al înaintașilor, la limbă, la tradiții, precum și la aspirațiile prezente și viitoare ale poporului, stabilind astfel legătura cu trecutul și cu viitorul poporului din care facem parte.

Iubirea față de pămîntul strămoșesc și față de popor exclude naționalismul șovin, care susținînd dreptul unei singure naționalități, persecută celelalte naționalități existente pe teritoriul unei țări. Legat de șovinism este și rasismul, care consideră rase superioare și inferioare socotind că primele trebuie să domine, iar cele inferioare să le slujească. Învățătura creștină nu poate fi de acord cu naționalismul șovin sau cu rasismul, fiindcă în fața lui Dumnezeu toți oamenii sînt egali datorită faptului că El este Pă-

rîntele tuturor, fără nici o deosebire, și datorită faptului că toți oamenii au origine comună, provenind dintr-o singură pereche de oameni. Păcatul a creat vrajbă, despărțirea și nedreptatea dintre oameni. De aceea, toți, fără nici o deosebire, sînt chemați la același ideal comun al mîntuirii sufletului. Astfel Mîntuitorul după înviere poruncește Sfinților Apostoli: „Mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh” (Matei 28, 19—20). La fel se pronunță și Sfîntul Apostol Pavel, arătînd că în Hristos toți oamenii sînt chemați la mîntuire, fără nici o deosebire de neam, sex, sau stare socială: „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească și femeiască, pentru că voi toți una sînteți în Hristos Iisus” (Galateni 3, 28).

La polul opus naționalismului șovin, este cosmopolitismul, care-l scoate pe om din granițele patriei sale și îl socotește „om al lumii” Rupîndu-l de țara sa, cosmopolitismul îl deslipește de limbă, de tradițiile culturale și istorice ale înaintașilor, îl „pierde” în lume... Mîntuitorul poruncește Sfinților Apostoli să propovăduiască la toate „popoarele”, ceea ce înseamnă că poporul este recunoscut de

puns; ochii i s-au luminat și mi-a spus: „Teologia e mama științelor... Ce, puțin lucru este să te ocupi cu Absolutul?”; cu alt prilej, întrebîndu-l ce studii ar face dacă ar fi iarăși tînar, mi-a răspuns: Teologia.

Fără a fi fost teolog, Petre Țuțea a cultivat cu atenție și discernămint cîmpul gîndirii creștine; el a reconsiderat valențele sistemului filozofic, definindu-l ca fiind acea construcție conceptuală ce însușește toate nedumeririle omului, pentru a le aduce spre rezolvare în fața lui Dumnezeu; spunea: „La Judecată așa dori să fiu însoțit de Sfîntul Apostol Pavel”; gînditor paulinic, Petre Țuțea a simțit mereu ca pe o binecuvîntare intrarea în dogmă, singura capabilă de a da omului certitudină; ca o sinteză a lungului său drum de la concept la dogmă, de la Bibliotecă la Biserică, îmi aduc aminte de ceea ce spunea: „Fără creștinismul dătător de mîntuire, omul ar veni de nicăieri și ar merge spre nicăieri”.

Pentru profilul spiritual al lui Petre Țuțea, creștinismul este o evidentă; în cazul său nu avem nevoie de o construcție recuperatorie pentru creștinism; Petre Țuțea e un gînditor român ortodox, ce înțelege să se prezinte la Judecată cu credința și limba date de Dumnezeu.

De multe ori, vîrfurile Păltinului lui Constantin Noica dialogau cu etajul opt al garsonierei de lângă Cișmîciu, a lui Petre Țuțea; dacă unul spunea că există un „sentiment românesc al ființei”, celălalt identifica ființa creștină a românității; dacă unul exalta conceptul și binefacerile lui sistematice, celălalt îi arăta smerit linia de margine a ideii, invitîndu-l să intre în împărăția dogmei, a Adevărului revelat; de altminteri, Petre Țuțea definea intelectul cu „acces la Real”, ca fiind o fericită imbinare de „construire de sine” și „dăruire”, una prin Bibliotecă și concept, cealaltă prin Biserică și dogmă.

Petre Țuțea s-a aflat mereu întru Biserică lui Hristos și ne rugăm să fie mai departe întru Împărăția lui Dumnezeu. Veșnică pomenire!

În Filocalie (vol. I, trad. Pr. D. Stăniloae, p. 3 și urm.) sînt incluse 170 de capete cuprinzînd „învățăturile despre viața morală a oamenilor și despre buna purtare”. E o scriere alcătuită din sentințe ca și cele din Pateric, deci care nu tratează sistematic tema. Noțiunile pe care le folosește sînt însă mai aproape de filosofie, decît de modalitățile de exprimare ale Patericului. Nicodim Aghioritul a inclus aceste capete în Filocalia sa, dar manuscrisul după care le-a transcris nu este cunoscut. S-a putut pierde, spune Părintele Stăniloae. E posibil. De altfel nefiind scris de mîna lui, cei care i-au notat gîndurile au putut să le îmbrace într-un limbaj mai elevat, exprimînd totuși gîndirea lui.

Vom reține de aici cîteva povești care nu contrastează cu cele pe care tradiția i le atribuie în mod sigur. Nu sînt raționali — zice el — cei care se consideră ei înșiși ca atare, pentru că și-au cules cuvintele din cărțile vechilor înțelepți. „Raționali sînt numai aceia care, avînd sufletul rațional, pot să deosebească ce este binele și ce este răul” (Cap. 1). Alta: „Cel ce poate împlîni pe cei nevătămați, ca să iubească învățătura și îndreptarea, iăcător de om trebuie să se numească”. Iată în aceste cuvinte temeiul paternității duhovnicești. De aceea duhovnicul e Părinte, tată, Avva. Acest lucru își are temeiul în Sfînta Scriptură, în cuvintele Mîntuitorului despre „nașterea din nou”, adresate lui Nicodim.

Sfîntul Antonie merge chiar mai departe, devenind mai explicit, și legînd chiar calitatea de om, de această naștere din nou, prin îndreptare: „Om se numește cel ce îngăduie să fie îndreptat” (Cap. 13), adică schimbat, înnoit în duh.

Intr-una din sentințe se apropie, ca și în cele din pateric, de ideea că răul vine din necunoașterea binelui, a lui Dumnezeu (cap. 26), ceea ce susține și Socrate. Zice: „Cei umpluți de răutate și ameții de neștiință nu cunosc pe Dumnezeu și nu au trezvia sufletului” (cap. 54). Și în altă parte: „răul se naște din neștiință” (cap. 119).

De altfel problema cunoașterii revine de cîteva ori în acest tratat. „Dumnezeu nu poate fi văzut — zice el — ci numai înțeles cu mintea”. „De ce a fost creat omul?” se întreabă. Și răspunde: „Ca înțelegînd înțelegerile lui Dumnezeu, să-l vadă dintr-însele, și să preamănească pe cel ce le-a zidit pentru om” (cap. 54—55). Poate fi un ecou din Psalmi: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu...” (Ps. XVIII, 1).

Nu s-ar putea spune că învățăturile din Filocalie ar fi prea înalte pentru un neștiutor de carte, pentru că se vede ușor că sînt sentințe ieșite din experiența vieții, sfaturi de bun simț, gravitînd în jurul ideii că puritatea, curățirea de păcate subțiază mintea și o face mai ascuțită și mai cunoscătoare de Dumnezeu, dîndu-i ostenitorului darul discernămintului și al smereniei. Sentințele din Pateric sînt asemănătoare în multe privințe cu cele din Filocalie. Iată trei sentințe luate din Pateric: „Zis-a Avva Antonie: „Am văzut toate cursele vrăjmașului în tinșe pe pămînt, și suspînînd am zis: oare cine poate să le treacă pe acestea? Și am auzit glas zicîndu-mi: smerenia. „Zis-a iarăși: sînt unii care și-au topit trupurile lor cu nevoița, și pentru că nu au avut ei dreapta socoteală, departe de Dumnezeu s-au făcut”. „Zis-a iarăși: de la aproapele este viața și moartea. Că de vom dobîndi pe fratele, pe Dumnezeu dobîndim, iar de vom smîni pe fratele, lui Hristos greșim”.

În textul din Filocalie „Calea cunoștinței lui Dumnezeu este bunătața” (cap. 29), iar semnul că cineva e bun și iubitor de Dumnezeu se vede din felul cum se poartă cu aproapele: „nu muștră pe oameni pentru rele cînd sînt de față, iar în dos nu-i birleşte. Dar nici celor ce încearcă să-i grăiască de rău nu le îngăduie”. Adevărat cod al manierelor elegante! Dar nu e vorba de aceasta, ci de a face tot ce e mai potrivit pentru a-l dobîndi pe fratele pentru Dumnezeu.

Nu mai din cele cîteva învățăturile pe care le-am luat aproape la întîmplare din tezaurul rămas de la Sfîntul Antonie cel Mare, ne putem da seama ce izvor nesecat de înțelepciune a fost și mai este încă. Și nu numai pentru călugări. Ci pentru tot creștinul care vrea să dobîndească Împărăția cerurilor. Cu ale cărui rugăciuni să ne mîntuim și noi.

Mîntuitorul. Această recunoaștere a popoarelor nu este numai temporară, ci și veșnică, fiindcă după înseși spusele Domnului, la judecata de apoi se vor prezenta „toate neamurile” (Matei 25, 32; Apocalipsa 7, 9). La aceasta mai putem adăuga faptul că dacă la Cincizecime Sfinții Apostoli au propovăduit Evanghelia în limbile popoarelor prezente la evenimentul pogoririi Sfîntului Duh, au făcut-o pentru a se face înțeleși și a arăta în același timp respectul față de limba și poporul căruia se adresează.

IV. Recapitularea-Apreciera

Ce este patria? (Locul geografic în care au trăit strămoșii noștri, de care ne leagă limba și întreg tezaurul cultural, artistic și spiritual) Ce putem deduce de aici? (Că patria înseamnă atît pămîntul în care locuim, cît și poporul din care facem parte) Care este mîntuitorul Scripturii despre dragostea de patrie? (Sfînta Carte ne arată că încă de la creație Dumnezeu i-a rînduit omului pămîntul în care să locuiască) Care este atitudinea Mîntuitorului față de patrie? (Domnul a iubit atît locul în care s-a născut și a trăit, cît și poporul din care a făcut parte). Cît de mult și-a iubit Sfîntul Apostol Pavel poporul său? (Atît de mult, încît prefera să renunțe la propria mîntuire, în schimbul mîntuirii poporului său). Ce concluzie tragem noi de aici, urmînd pilda Mîntu-

torului și a Apostolului? (Că și noi trebuie să ne iubim atît pămîntul patriei, cît și poporul din care facem parte). Care sînt păcatele împotriva dragostei față de patrie? (Sînt două extreme: pe de o parte, naționalismul șovin și rasismul, iar pe de altă parte, cosmopolitismul).

V. Asocierea

Datorită importanței pe care Sfînta Scriptură o acordă vieții veșnice, împărăției cerești, numită și „patrie cerească”, ne punem întrebarea dacă aceasta nu exclude cumva dragostea față de patria pămîntescă? Biserica învață potrivit descoperirii Mîntuitorului și a Sfinților Apostoli că împărăția lui Dumnezeu are un caracter spiritual și veșnic, că ea se realizează desăvîrșit în viața viitoare, cînd „Dumnezeu va fi totul în toate” (I Corinteni 15, 26). Datorită acestei învățăturii, Apostolul arată că „patria noastră este în ceruri, de unde și așteptăm Mîntuitor pe Domnul Iisus Hristos” (Filipeni 3, 20). Acest caracter spiritual și veșnic al împărăției lui Dumnezeu care se desăvîrșește în veșnicie, nu exclude însă caracterul ei temporal și pămîntesc, știut fiind că „împărăția lui Dumnezeu este în noi” (Luca 17, 22) și că o dobîndim în viața de aici și de acum. De aici vedem fără prea mare greutate că așa cum împărăția lui Dumnezeu se desăvîrșește în patria cerească, tot așa ea începe să prindă viață în sufletele credincioșilor aflați în patria pămîntescă. Și așa cum așteptăm desăvîrșirea în patria cerească, tot astfel ne pregătim mai înții aici în patria pămîntescă.

VI. Generalizarea

Din cele de mai sus vedem că pentru fiecare credincios idealul suprem este de a ajunge în „patria cerească”, unde „Dumnezeu va fi totul în toate”, dar că acest ideal nu exclude, ci implică dragostea față de patria pămîntescă, adică față de pămîntul și poporul din care fiecare credincios face parte.

VII. Aplicarea

1. Cultivînd un patriotism sănătos, care exclude șovinismul și cosmopolitismul, Biserica îndeamnă necontenit pe credincioși să se simtă înfrățiiți cu toți cetățenii patriei, indiferent cărei naționalități aparțin, în muncă și acțiune comună de zidirea patriei comune.

2. Fiecare credincios trebuie să-și cinstească cu demnitate și sinceritate patria și numele pe care îl poartă ca aparținător patriei. Fiecare trebuie să poarte în sine respectul, față de trecutul istoric al patriei, față de prezentul și viitorul ei.

3. În sfîrșit, dragostea față de patrie trebuie să fie atît de mare, încît credinciosul să fie gata oricînd, dacă ar fi cazul, să apere, chiar cu jertfa propriei vieți patria străbună.

Proclamația de la Iași

(Urmare din pag. 1)

INTRUNIT ÎN CONVENȚIE, CONSILIUL NAȚIONAL AL UNIRII ADRESEAZĂ ÎNTREGII NAȚIUNI ROMÂNE ÎN SFÎNTA ZI A UNIRII PREZENTA PROCLAMAȚIE:

În baza dreptului popoarelor la autodeterminare și unitate națională,

înțelegînd necesitatea restabilirii Statului Național Unitar Român în hotarele lui firești de la 1 Decembrie 1918, recunoscute prin tratate internaționale,

fiind conștienți de oportunitatea momentului istoric favorabil lichidării consecințelor pactului Molotov-Ribbentrop și ale agresiunii sovietice asupra României, în urma cărora Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herța au fost desprinse din trupul Țării, act sîlbic ce a determinat exodul a peste 800 000 de români, exterminarea și deportarea în masă a românilor rămași sub ocupație sovietică, distrugerea sistematică a ființei naționale, a credinței creștine și a conștiinței de neam, precum și implantarea de populație alogenă în teritoriile amexate în scopul dizolvării și asimilării totale a elementului etnic românesc, stăpîn dintotdeauna pe aceste pămînturi,

constatînd urmările nefaste ale politicii colonialiste asupra resurselor și a economiei acestor regiuni, soldate cu menținerea Basarabiei și nordului Bucovinei într-o permanentă stare de subdezvoltare, reducîndu-le la condiția de sursă de materii prime — situație ce a generat un nivel mediu de trai sub limita sărăciei —

considerăm că NAȚIUNEA ROMÂNĂ ARE DATORIA SACRĂ ÎN FAȚA LUI DUMNEZEU ȘI A OAMENILOR SĂ ÎNLĂTURE NEDREPTATEA ISTORICĂ CE I S-A FĂCUT PRINTR-UN ACT DE VOINȚĂ NAȚIONALĂ CARE SĂ REÎNTREGĂSCĂ ROMÂNIA ÎN GRANITELE EI FIREȘTI. NUMAI ASEMENEA DECIZIE ASUMATĂ DE CATRE TOATĂ SUFLAREA ROMÂNEASCĂ ÎN DEPLINĂ SOLIDARITATE PRIN DEPAȘIREA DISSENSIUNILOR INTERNE DE ORICE NATURĂ, PRECUM ȘI A COMPLEXULUI DE INFERIORITATE ÎN RAPORTURILE CU STATELE VECINE, POATE APROPIA ZIUA REUNIFICĂRII PATRIEI. NUMAI ASTFEL PUTEM EVITA EFECTELE DEZASTROUOASE ASUPRA ECONOMIEI ȘI CALITĂȚII VIEȚII, DAR ȘI PERICOLUL UNUI CONFLICT MILITAR CU FORȚELE ANTINAȚIONALE DIN ACESTE TERITORII.

DEZAGREGAREA STATULUI SOVIETIC PROVOACĂ TENDINȚE PERICULOASE DE RESTAURARE SUB O ALTĂ MASCĂ A ACELORAȘI STRUCTURI IMPERIALE, OBLIGîNDU-NE SĂ ADOPTĂM O DECIZIE SIMILARĂ CU CEA DIN 1918, ADICĂ IEȘIREA IMEDIATĂ A TERITORIILOR OCUPATE DE SUB INFLUENȚA VECINILOR DIN EST ȘI REAȘEZAREA ROMÂNIEI ÎN FRONTIERELE EI LEGITIME.

FIECARE ROMÂN TREBUIE SĂ-ȘI GĂSEASCĂ LOCUL ÎN MIȘCAREA UNIONISTĂ.

ASTĂZI, LA 130 DE ANI DE LA PRIMA ȘEDINȚĂ A PARLAMENTULUI PRINCIPATELOR UNITE CARE A AVUT LOC LA BUCUREȘTI ÎN ZIUA DE 24 IANUARIE 1862, ISTORIA FACE SĂ FIM REUNIȚI ÎNTR-O ȘEDINȚĂ A PARLAMENTARILOR ROMÂNI DE LA BUCUREȘTI ȘI CHIȘINĂU, SPRIJINIȚI DE FORȚE UNIONISTE DIN TOATE TERITORIILE ROMÂNEȘTI, PENTRU A IMPLINI CEEA CE VITREGIILE UNUI VEAC NE-AU ÎMPEDICAT SĂ ÎNFĂPTUIM.

NOI NU SĂRBĂTORIM ÎNGROPAREA UNUI IMPERIU, CI ÎNVIEREA UNEI NAȚIUNI, ÎNTRUCIT ACEST SECOL A DEMONSTRAT ÎNCĂ O DATĂ CĂ DUMNEZEU ÎȘI FACE ISTORIA SA CU OAMENII PRIN NAȚIUNI ȘI NU PRIN IMPERII.

PRECEPTUL BIBLIC DE A-I FACE APROAPELUI CEEA CE ÎȚI DOREȘTI ȚIE ÎL VOM APLICA FAȚA DE CONLOCUITORII NOȘTRI DE ALTE NAȚIONALITĂȚI.

SÎNTEM CONVINȘI CĂ PRIN REALIZAREA DEZIDERATULUI REÎNTREGIRII ROMÂNIEI ÎN CONFORMITATE CU NORMELE DE DREPT INTERNAȚIONAL, ȚARA NOASTRĂ VA DEVENI UN FACTOR STABILIZATOR ÎN ACEASTĂ ZONĂ A EUROPEI.

AȘA SĂ NE AJUTE DUMNEZEU.
IAȘI, 24 IANUARIE 1992.

ACTIVISM ȘAGUNIAN...

(Urmare din pag. 1)

e numit precursor și elogiât, cum am văzut de către Octavian Goga, ade-t al noului activism.

Așa numita teză a egalei îndreptății a neamurilor din imperiu era o teză, la drept vorbind, imperială și ar fi putut rămîne simplă teză, o formulă birocratică, dacă Șaguna n-ar fi făcut-o activă. A uzat de ea atît în discursurile politice oficiale cît și în circularele trimise către ai săi, încît i-a devenit un principiu politic ce va trece aproape chiar în formularea lui Șaguna, în discursurile parlamentare ale lui Iuliu Maniu, ca să ne referim la un singur și semnificativ exemplu. În 1906, în parlamentul de la Budapesta cel care va fi președintele Consiliului Dirigent după 1918, se pronunța pentru „legea referitoare la egala îndreptățire a naționalităților”.

E mai mult decît important, să vedem cum în discursurile politice ale unui greco-calolic, cum a fost Iuliu Maniu, regăsim același fundament pe care și marele ierarh ortodox Andrei Șaguna l-a cultivat în politica sa, și i-a succes, ca să folosim o expresie chiar a acelor timpuri.

Andrei Șaguna în lupta sa pentru egala îndreptățire nu s-a referit niciodată numai la neamul său, ci cînd punea în joc această idee se gîndea la toate națiunile din imperiu; la întemeierea egalității dintre ele prin „frățietatea și dragostea împreună a națiunilor patriotice, pentru toți timpii viitori”.

Prin urmare, parlamentarismul postmemorandist a însemnat o ri-

dicare a activismului politic de la nivelul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, în deceniul premergător marii Uniri, încît la această mare sărbătoare a tuturor românilor s-a aflat prezentă și activă, și opera șaguniană. Despre Șaguna putem spune astfel împreună cu Lucian Blaga că a fost „o adevărată și înaltă față bisericească și cel mai chemat reprezentant politic al „onorului său”.

Aspectele parlamentarismului postmemorandist au fost mai complexe decît linia de contur (ortodox) a fenomenului, pe care am schițat-o, pentru a sublinia penitența gîndirii șaguniene, geniul său politic, ce comunica, iată, atunci, peste decenii cu stilul politic al generației Unirii, experimentat, cu foloase pentru români, de către Șaguna între 1846—1873. Apoi reluat între 1906—1918 de către toți fruntașii români, indiferent de confesiune, a reprezentat o forță internă hotărîtoare — alături de consecințele primului război mondial și de importanța intrării României în acest război cu scopul reîntregirii neamului — pentru desăvîrșirea la 1 decembrie 1918 a statului național român unitar.

1 Onisfor Ghibu, Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut, 1974, p. 83.

2 Iuliu Maniu, Discursuri parlamentare, 1906, p. 10.

3 Ilarion Pușcariu, Documente pentru limbă și istorie, I, 1889, p. 376.

4 Lucian Blaga, Andrei Șaguna, în „Steaua”, 1988, nr. 10, p. 17.

PETRE ȚUȚEA...

(Urmare din pag. 1)

zenta cu siguranță o revelație a cuvîntului sumar; nu și-a îngăduit „literatură” și nici „comodități mințiale”, cum numea actele culturale gratuite, cu aparență de substanță; gînditor al esenței, ortodox, Petre Țuțea a meditat numai asupra marilor teme: antropologia creștină, sfîntenia, rugăciunea, libertatea, dogma, revelația; este unul dintre puținii gînditori români care au meditat în mod mîntuitor, reafirmînd calitatea profundă și necesară a creștinismului; „Dumnezeu este creator iar omul imitator”, spunea el, în sensul în care sună și titlul unei ziditoare cărți, pe care o avea la căpătîi: „Imitatio Christi”; „Sfîntul se află în fruntea tablei valorilor umane”, afirma, reamintînd, spre sfîrșitul vieții, cuvintele lui Léon Bloy: „singurul regret pe care îl am este acela de a nu fi putut fi sfînt”; smerită dar înaltă recunoaștere a chemării omului la îndumnezeire prin modelul divino-uman al Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

A fost prieten cu Emil Cioran, cu Mircea Eliade, cu Constantin Noica, cu Eugen Ionescu, cu Petru Comarnescu, cu Petre Pandrea, cu profesorul Nae Ionescu, la revista căruia — „Cuvîntul” — a colaborat; aflat într-o asemenea constelație de spirite, Petre Țuțea a experimentat copios conceptul, devenind conștient de marginile acestuia; astfel se explică existența vizibilă a efortului permanent pe care l-a depus în trecerea de la concept la dogmă; trecerea de la Bibliotecă la Biserică; spunea: „conceptul e finit și nemîngîțietor, în timp ce dogma e infinită și mîntuitoare”.

Considera drept o obligație existențială a oricărui om ineztrăat cu inteligență să o folosească întru aflarea și cunoașterea lui Dumnezeu; îmi aduc aminte de ziua cînd, locuind împreună, m-a întrebă pentru ce facultate mă pregătesc; pentru Teologie, am răs-

La împlinirea unui deceniu de slujire arhierescă

În ziua de 7 febr. 1992 s-au împlinit 10 ani de la instalarea I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală ca Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramures.

Pentru Biserica Ortodoxă din Transilvania, momentul acesta aniversar se înscrie ca un eveniment deosebit și cu profunde rezonanțe în sufletul și inima tuturor celor ce simt și trăiesc românește pe aceste binecuvântate plaiuri.

Înalt Prea Sfinția Sa s-a născut la 17 noiembrie 1926 în comuna Stolniceni, jud. Lăpușna (Basarabia) din părinții Vasile și Elisabeta, tatăl fiind cîntăreț bisericesc.

După școala primară, urmează Seminarul teologic „Gavriil Bănulescu-Bodoni” din Chișinău unde va urma șase clase iar ultimele două la Seminarul „Nifon” din București. Între 1945—1948 a urmat cursurile Facultății de Teologie a Universității din București, iar în anul universitar 1948—1949 cursurile Institutului Teologic Universitar din Cluj unde și-a susținut și examenul de licență în Teologie cu teza „Importanța antropologiei careliene pentru o pedagogie creștină”.

În anul 1949 a intrat în monahism la Mănăstirea Prislop de lângă Hateg unde a și fost hirotonit diacon de episcopul Andrei Mașieru al Aradului. În același an, călugăr fiind, este condamnat, în lipsă, la 7 ani temniță grea pentru activitate anticomunistă, astfel că între 1949—1954 pribegeste ca fugăr prin diferite părți ale țării.

În anul 1954 este arestat la Iași, transferat la închisoarea Jilava, anchetat de securitate și judecat de Tribunalul Militar din București și condamnat la 4 ani temniță grea. În urma unui decret de amnistiere este eliberat din închisoare și se întoarce la mănăstirea Slatina unde se așează între timp, înscriindu-se și la cursurile de doctorat de pe lângă Institutul Teologic Universitar din București.

În 1959, este dat afară din mănăstire, din cler, era ieromonah, hirotonit fiind de episcopul Partenie Ciopron, și de la studii pentru motivul că suferise o condamnare, astfel că între anii 1959—1961, s-a aflat șomer și muncitor sezonier la diferite întreprinderi din București. Între 1961—1968 funcționează ca muncitor necalificat și alte funcții în producție la Fabrica de mase plastice „București”.

În urma „dezghețului de la Praga” din 1968, se poate întoarce la Institutul Teologic din București și în același an, beneficiind de o bursă, este trimis de patriarhul Justinian în Anglia, unde își va desăvîrși studiile și își va întocmi teza de doctorat. Aici în Anglia va frecventa până în 1970 cursurile superioare de Teologie și filosofie de la cele două facultăți de la „Heythrop College” de lângă Oxford, colegiu care apoi s-a mutat în cadrul Universității din Londra. Aici a obținut titlul de doctor în Teologie cu teza „Biserica slujitoare în gândirea occidentală din punct de vedere ortodox”, cu calificativul „Magna cum laude”.

La 15 decembrie 1970 a fost ales, pe cînd se mai afla la studii în străinătate, ca episcop-vicar patriarhal și hirotonit la 27 decembrie același an, încredințându-i-se sectorul Relații Externe Bisericești. La 1 sept. 1971 a fost numit Rector al Institutului Teologic Universitar din București. În anul 1972 a obținut titlul de doctor în Teologie și la Institutul Teologic Universitar din București cu teza: „Biserica slujitoare în Sf. Scriptură, Sf. Tradiție și în Teologia Contemporană”.

La 13 ian. 1980 a fost ales episcop de Buzău, unde, deși a stat doar doi ani a realizat „multele în puțini timpuri” după cuvîntul episcopului Chesarie al Buzăului. În 10 ianuarie 1982, episcopul Buzăului Antonie a fost ales de organele bisericești, iar în 7 febr. 1982 a fost instalat în scaunul de Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramures.

„Vin aici să slujesc, să lucrăm și să ne rugăm împreună să ne ajute Dumnezeu să fim o Biserică slujitoare” — spunea I.P.S. Sa în 7 febr. 1982 în catedrala din Sibiu, cuvinte care s-au concretizat în cei 10 ani de mitropolit al Ardealului, al strînsă viață cum nu se poate mai vădit, împliniri care, oricît ne-am strădui nu le vom putea reda într-un material ca cel de față.

În ce privește propovăduirea Evangheliei, una dintre îndatoririle de capătii ale oricărui slujitor al Bisericii și a arhierului în special, I.P.S. Sa și-a făcut un adevărat crez din propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu „cu timp și fără timp”, fiind recunoscut ca un ilustru predicator, cultivînd cu predilecție predica apologetică. Stau mărturie în acest sens cele două volume de predici ale I.P.S. Sale „Tilcuri noi la texte vechi” și „Cuvînte la zile mari”, apărute la Centrul Eparhial în 1989, care cuprind predici ținute în Catedrala din Sibiu în răstimpul celor 10 ani de arhiepiscopie.

Pe tărîm pastoral, grija de căpetenie a I.P.S. Sale a fost îndreptată în primul rînd spre parohii și spre nevoile sufletesti ale credincioșilor, nevoi ce se cer împlinite în modul cel mai ziditor posibil. „Voi avea grijă” — spunea I.P.S. Sa — ca în predicarea cuvîntului dumnezeiesc și în toată lucrarea la care mă îndatorează slujba de părinte sufletesc să fiu cu deschidere spre toate nevoile sufletesti ale credincioșilor și cu înțelegere pentru viața lor de toate zilele, pentru munca lor, pentru năzuințele lor”.

Cine nu cunoaște eforturile deosebite ale I.P.S. Antonie pentru a ține cît mai vie și mai trează la păstoria de suflete conștiința preoțească și a-i determina pe toți preoții să se implice cît mai deplin și într-un chip cît mai ziditor și eficace în lucrarea lor pastoral-misionară.

Tot în acest scop, de a forma în sufletele celor ce se pregătesc pentru preoție conștiința unor „oameni luminați și echilibrați sufleteste” — după expresia I.P.S. Sale, care să înțeleagă și să trăiască în chip drept înviașura Bisericii, I.P.S. Sa s-a îngrijit și se îngrijește îndeaproape de buna desfășurare a procesului de instruire și educare la Institutul Teologic „Andrei Șaguna” din Sibiu, luînd parte activă la consiliile profesionale, precum și la întîlnirile cu studenții pe teme de interes duhovnicesc, pastoral și social.

Dacă Institutul Teologic „Andrei Șaguna” din Sibiu, acum integrat în

Universitatea sibiiană, se poate mindri cu dreptul de a acorda și titlul de doctor în Teologie, este meritul personal al I.P.S. Sale.

Izvorită din grija pentru satisfacerea nevoilor sufletesti ale credincioșilor este și preocuparea I.P.S. Sale, ca, acolo unde se impune, să se înființeze noi unități parohiale cu lăcașuri de cult cum a fost cazul în Sibiu-Hîpodrom, Sibiu-Valea Aurie, Brașov-Valea Cetății, Mediaș Cimitir, la care se adaugă cele aproape 23 de noi parohii înființate după Revoluția din Decembrie 1989, multe temeluite prin binecuvîntarea pietrei fundamentale de către I.P.S. Sa. Prin inițiativa I.P.S. Sale în Tipografia Eparhială din Sibiu s-a tipărit o carte mare în ajutorul surdo-muților (fotografii, gesturi și semnificația lor) care va fi oferită în dar Asociației Surdo-muților.

I.P.S. Mitropolit Antonie s-a dovedit a fi și un bun gospodar și chivernisor al bunurilor bisericești. Alături de realizările de la Buzău, mina gospodărească a I.P.S. Sale s-a simțit și se simte pe deplin și în Arhiepiscopia Sibiului și în primul rînd la Centrul mitropolitan din Sibiu, care și-a schimbat cu adevărat fața. Este vorba despre noua reședință mitropolitană și de modernizarea celei vechi, de restaurarea Casei Eminescu unde a fost deschisă o expoziție permanentă de icoane și obiecte de cult, de reînnoirea fabricii de luminări și a Tipografiei mărită de patru ori, la fel s-a restaurat Schitul Păltiniș, biserica și casele de acolo, s-au reconstruit aproape din temelie toate casele istorice de la biserică „Sf. Nicolae” din Schei Brașov, precum și așezămintul de la Predeal.

Pe plan gospodăresc însă, un loc special îl ocupă restaurarea incintei ctitoriei voievodale de la Mănăstirea Brîncoveanu, Simbăta de Sus, distruse de tunurile vrăjmașe ale habsburgilor catolici de la Viena. S-au ridicat aici două corpuri masive de clădiri, în una din ele și o frumoasă biserică sfințită la 15 august 1991.

Rectoria mănăstirii lui Brîncoveanu, cu monumentale construcții de astăzi, reprezintă nu numai un omagiu adus voievodului martir Constantin Brîncoveanu „boier vechi și domn creștin”, ci și o subliniere a legăturilor frățesti care au existat totdeauna între românii de pe ambele versante ale Carpaților.

Să adăugăm la acestea și restaurarea a peste 45 de biserici și construcția a peste 20 de lăcașuri noi de cult în Arhiepiscopia. La fel sînt de amintit și cele aproape opt schituri noi ce se reconstruiesc în Eparhie prin grija și străduința I.P.S. Mitropolit Antonie. Un capitol de seamă din activitatea I.P.S. Sale îl constituie desigur cel cărtăresc.

Roadele acestei munci asidue sînt dovedite de cele 21 de cărți scrise de I.P.S. Sa, lucrări abordînd teme pe cît de variate, pe atît de interesante și de actuale. O temă predilectă a scrisului I.P.S. Sale o constituie istoria zbuciumată a poporului român din Transilvania, „această Transilvanie a cărei istorie e mai degrabă un martiriologiu” — spunea I.P.S. Sa.

În anul 1970 a publicat un roman alegoric asupra diktaturii și a nenorocirilor aduse spiritului uman de totalitarism intitulat „Treii ceasuri în iad”.

Pe lângă cele 21 de cărți se cuvin amintite și sutele de articole și studii apărute în diferite reviste și cotidiene din țară și de peste hotare, care împreună au însemnat în anii propagandei ateiste, adevărate raze de lumină și căldură pentru sufletele preoților și credincioșilor care le așteptau și le citeau cu nesat. În Telegraful Român a întemeiat și susținut rubrici ca „Semnalăm”, foarte apreciată de intelectualii, apoi „Cuvînte duhovnicești” și „Calendar de inimă”, promovînd spiritualitatea ortodoxă românească și oamenii de valoare din istoria culturii românești.

O bogată și merituosă activitate a desfășurat și desfășoară I.P.S. Sa și pe plan extern, legată de Mișcarea ecumenică și de strădania de refacere a unității creștine așa cum a fost ea în perioada Sinoadelor ecumenice.

În acest sens prezenta I.P.S. Sale s-a făcut simțită în organele de conducere ale organizațiilor ecumenice regionale și internaționale încă din 1971, în momentul de față fiind unul din președinții Conferinței Bisericilor Europene; membru în Comitetul Executiv și Comitetul Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor; Președintele Unității a I-a a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, membru în Comisia internațională mixtă de dialog dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică; președintele delegației Bisericii Ortodoxe Române la Comisia de pregătire a Sf. și Marelui Sinod al Ortodoxiei; membru de onoare al Asociației „Pro Oriente” din Viena; membru de onoare al „Society of Antiquaries” din Edinburgh (Anglia) ș.a.

- Înalt Prea Sfinția Sa a fost decorat și cu:
 - Ordinul „Sf. Petru și Pavel” acordat de Patriarhia Antiohiei;
 - Ordinul „Sf. Mormînt” acordat de Patriarhia Ierusalimului;
 - Crucea de aur a Sf. Rombault, acordată de Primatul Belgiei;
 - Crucea papală acordată de Papa Paul VI;
 - Ordinul „Sf. Metodiu și Chiril” acordat de Patriarhia Bulgară;
 - Ordinul „Sf. Serghie de Radonej” acordat de Patriarhia Moscovei;
 - Medalia „Martin Luther” acordată de Bisericile protestante din R.F.G., ca și alte medalii primite din partea unor Biserici din lumea întreagă.

Înceind aceste gânduri de cinstire, la un astfel de moment aniversar, putem afirma că I.P.S. Sa Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului și-a împlinit așa cum se cuvine slujirea la care a fost chemat acum 10 ani.

Acum, la acest popas aniversar rugăm pe Dumnezeu să-i rînduiească zile bune, cu pace și sănătate, cu noi și binecuvîntate împliniri spre a conduce ca și pînă acum Biserica din Transilvania și pe credincioșii ei „printre neazurile lumii și mingierile lui Dumnezeu” — cum zice Fer. Augustin (De civitate Dei 18; 51—2), spre limanurile fericirii din veacul de acum și cel ce va să vină.

Întru mulți și fericiti ani Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit Antonie.

Arhid. Drd. Visarion Bălănt

Strănarii, o tradiție ce trebuie reactivată

Există pe vremuri, mai ales în Ardeal și Banat, obiceiul ca, pe lângă cîntărețul de strană, oarecum oficial, să se afle în stranele bisericii așa-numiții strănari. Erau dintre oamenii de frunte ai satului înzestrați cu auz muzical și cu voci frumoase, dornici de a se afirma în fața consătenilor. Nu erau numai oameni din popor, țărani, ci, alături de aceștia, intelectuali, învățători în primul rînd, fii ai satului aflați în vacanță — așa-numiții „domnișori”, foarte îndrăgiți de săteni care toți, considerau ca o distracție personală faptul de a se afla în strană și a cînta „glasurile” slujbelor bisericești, cu ei și toată biserica. Din amintirile copilăriei ne apar înaintea ochilor sufletești chipurile dragi ale acestor strănari, cu „Octoiul mic” în mină (tipărit la Sibiu în multe ediții), întrecîndu-se unii pe alții în cunoașterea glasurilor și a tipicului bisericesc. Putea lipsi, u-neori, cîntărețul oficial, strana nu ducea lipsă de cîntăreți. Cine-i învăța? Mai mult unii pe alții, învățînd, cum se spune „pe furate”,

dar dascălul lor era de obicei „învățătorul profesional”, plătit de multe ori doar din ofrandele aduse de credincioși sau cîteva brazde de pămînt. Alături de preot, aceștia erau „apostolii” satelor și bisericilor noastre. Prin ei se umpleau bisericile și serviciile divine încălzau sufletele, întreau credința cea dreaptă și mingiau poporul.

A venit statificarea școlilor confessionale — ortodoxe, desigur — căci cei de altă meamuri și credințe n-au renunțat niciodată la învățămîntul confessional al lor decît în puține cazuri. — Învățătorul plătit de stat nu s-a mai simțit dator să sprijinească desfășurarea cîntării bisericești. S-au împuținat și strănarii și abia dacă mai există azi biserici în care strănarii dintre credincioși să se înghesue la cîntarea în strană a frumoaselor noastre melodii — glasuri bisericești.

Ca o reacție din partea autorii

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. Dr. Gheorghe Lițiu

Sfîntul Ioan Casian

(Urmare din pag. I)

contra gîndurilor pătimase și a demonilor invidioși, în special contra ipotezei acediei (lenea, plictiseala) care tulbură pe pustnici ca să-i facă să părăsească pustia. Din această experiență și din învățătura marelui Evagrie (Evagrie Ponticul, +399 condmnat de către Sinodul al V-lea ecumenic pentru origenismul său în materie teologică, a rămas totuși un mare dascăl al științei sufletului. Doctrina sa duhovnicească, transmisă sub nume de împrumut (ca acela al Sf. Nil), a fost deplin asimilată de Părinții ortodocși. În special de Sf. Maxim Mărturisitorul), pe care l-a înfîlțit în pustia Nitriei, el a scos o înaltă învățătură despre luptele duhovnicești și despre cele opt patimi fundamentale: lăcomia, desfrînarea, iubirea de arginți, mînia, întristarea, trîndăvia (acedia), slava deșartă și mîndria. (Despre rînduiele chinoviiilor V—XII).

După trecerea a șapte ani, Ioan și Gherman s-au întors la Betleem, unde au obținut de la superiorul lor permisiunea să viețuiască de acum înainte, definitiv, în pustie. Astfel ei s-au întors în grabă în Egipt. Dar n-au putut regăsi liniștea necesară contemplării căci ardoarea vehementă a arhiepiscopului Alexandriei Teofil, contra călugărilor taxați de origenism, a semănat pretutindeni tulburarea și frica, așa încît un grup de trei sute de călugări au fugit din pustia Nitriei. Ioan și Gherman au armat vreo cincizeci dintre ei care s-au hotărît să caute refugiu la Constantinopol, la umbra marelui sfînt Ioan Hrisostom (cître 401).

Cum i-a văzut, cunoscînd dintr-o privire infailibilă calitatea sufletelor lor, sfîntul arhiepiscop reuși să-l convingă pe Gherman să primească din mîinile sale preoția, iar pe Casian diaconia. Cucerit de strălucirea sfințeniei lui Ioan Gură de Aur și de elocvența sa înaltă, Casian s-a pus cu o tandră feroare sub îndrumarea sa duhovnicească, sacrificînd liniștea pustiei pentru a profita de prezența unui astfel de dascăl. Însă puțin timp după aceea, Sf. Ioan Gură de Aur, victimă a răzbunării lui Teofil a fost trimis în exil, iar Casian și Gherman rugați de către cler și popor să meargă la Roma, în compania episcopului — alade (prieten și cronicar al sfinților călugări, el este autorul Istoriei lausiace — Livada duhovnicească), Palade (363—430) a fost de asemenea ucenic și biograf al Sf. Ioan Hrisostom), pentru a transmite papei Inocențiu I o scrisoare de apel în favoarea sfîntului arhiepiscop deus pe nedrept (405).

Sf. Casian petrecu astfel vreo zece ani la Roma, fiind făcut preot, după care s-a dus la Marsilia, în Galia unde a fondat pentru bărbați mănăstirea Sf. Victor, pe mormîntul unui mucenic din secolul III, și pentru fecioara cea a Mîntuitorului (Saint Sauveur, 415). Ascet încercat și părinte plin de discernămint pastoral, el a adoptat pentru mulțimea de — călugări care s-a adunat aici, autentica tradiție primită de la Părinții din Orient, ținînd cont de condițiile proprii Galiei, de climatul și de caracterul locurilor săi. Apoi, la cererea Sf. Castor, episcop de Apt, el a scris „Despre rînduiele chinoviiilor” pentru mănăstirile pe

care acesta le-a fondat în Provence. El descrie aici modul de viață al călugărilor din Egipt, moderînd ceea ce era prea auster pentru călugării galezi după exemplul rînduielelor în vigoare în Palestina, în Capadocchia și în Mesopotamia. Căci, scrie el: „Practicită ceea ce este rezonabil posibil, regula este tot așa de perfectă, chiar cu mijloace inegale”. El descrie apoi remediile celor opt patimi capitale, remedii care conduc sufletul la desăvîrșirea virtuților. Mai tîrziu, el a completat această învățătură duhovnicească prin *Convorbirile cu Părinții* în care el expune, pentru pustnicii care trăiau la Lerins și în insulele Hyères, etapele superioare ale luptei pentru curăția inimii și contemplație, atribuind învățătura sa marilor anahoreți pe care i-a înfîlțit în Egipt. Sf. Casian a dat astfel monahismului născînd din Galia armătura sa doctrinală, adăunîndu-l de la izvoarele vie ale Părinților pustiei. (Integrate în Regula Sf. Benedict, care mărturisește cu elocvență ceea ce li dotorează (cap. 33), doctrina și regulile expuse de Sf. Ioan Casian au devenit parte integrantă din tradiția monastică a Occidentului).

Ca ucenic fidel al marilor Părinți Capadocieni și al Sf. Ioan Hrisostom, Sf. Ioan Casian s-a ridicat atunci contra separării excesive pe care Fer. Augustin a stabilit-o între natura umană și Har, ca să lupte împotriva ereziei pelagiene. Într-adevăr, deși tot darul desăvîrșit și tot harul vin în ultimă instanță de la Dumnezeu, „Părintele luminilor”, libertatea umană, creată după chipul Liberității absolute a lui Dumnezeu și reînnoită prin Sf. Botez, este chemată să răspundă și să colaboreze (sinergie) cu harul divin pentru a produce în suflet roadele mîntuitorului ale sfințelor virtuți, în așa fel încît putem spune cu Sf. Ioan Hrisostom că „Lucrul lui Dumnezeu și dea Harul, al omului să prezinte credința” (Omilia LVII la Geneză; PG 54, 497). Partizanii extremiști ai Fer. Augustin au reacționat violent contra acestei doctrine a călugărilor din Provence, care nu era decît expresia învățăturii tradiționale a Părinților greci, și au acuzat pe Sf. Casian de pretinsă erezie „semi-pelagiană” (Această acuzație calomnioasă expresie a diferentelor de mediu cultural și de problematică teologică între Orient și Occident, prepara tragica ruptură din secolul XI. Ea a fost din nefericire adeseori reluată pînă astăzi de către erudiții occidentali care au studiat doctrina Sf. Casian). Neînbucînd zgomotul și disputa, sfîntul ascet, „care a învățat în intimitatea contemplației divine, secretul unei păci constante și dulci, și al unei serenități tranchile”, a rămas tăcut, fără să caute să se justifice. El și-a dat sufletul lui Dumnezeu în pace, către 435. Considerat ca sfînt de către contemporanii săi, el este venerat de toți călugării din Occident ca Părintele lor și unul din cei mai mari dascăli. Sfintele sale moaște sînt păstrate pînă astăzi la mănăstirea Sf. Victor din Marsilia, (Comemorarea sa liturgică a rămas totuși localizată în dieceza Marsiliei, poate din cauza Augustinianismului devenit doctrină oficială a Bisericii Romano-Catolice).

ce se fac de fiii acestui pămînt?

Să ne trezim, pînă nu este prea tîrziu și pînă ce anticrist nu va pune complet stăpînire peste noi.

Să-L rugăm stăruitor pe Dumnezeu să ne hărăzească vreme de a dîncă cîntă, pentru a ridica de pe umerii vieții poporului nostru blestemul singelui celor peste trei milioane de prunci sacrificați.

Pr. Grindu Gheorghe

AVORTUL, păcat greu

„Societatea trebuie regenerată. Nu ziceți: „sîntem slabi”. Cînd Dumnezeu dă o misiune, dă și puterea de a o împlini. Nu ziceți: „sîntem puțini”. Ei — Sfinții Apostoli au fost numai doisprezece, și au reformat lumea. Au izbutit, pentru că aveau în inimile lor pe Hristos și erau stăpîniți de dragostea față de oameni și de jertfelnicie. Fie acestea și simțămîntele noastre și vom regenera viața”. (Nicolae Bălcescu din discursul de Anul Nou, în fața tinerilor români din Paris).

O renaștere națională nu este posibilă fără o renaștere spirituală, fără o schimbare a moravurilor, a conștiinței oamenilor.

Vom aduce acum în atenție „păcatul strigător la cer — AVORTUL”, — privit din punct de vedere al religiei creștine.

De la zisa liberalizare a avorturilor din decembrie 1989 și pînă la această dată, s-au săvîrșit peste trei milioane de avorturi.

Pămîntul României e înroșit de sîngele nevinovaților prunci. Ceea ce nu făceau păgînii și toate popoarele antice, facem noi, așa-zisa „lume modernă”.

Trei milioane de crime. Trei milioane de conștiințe pervertite. Trei milioane de mame bolnave, site de mingiere și de fericire. Trei milioane de roade ale dragostei, care se doreau să vină pe pămîntul românesc, ca să ne facă viața mai bună. Mă pronunț așa, pentru că, după voia lui Dumnezeu, între prunci sacrificați puteau fi unii ce-ar fi putut izbăvi neamul și țara.

Dumnezeu ne îndeamnă „să nu ucizi”. Avortul este o crimă. Din momentul zămislirii unui prunc, el

are dreptul la viață. Păcatul uciderii este așa de mare că îl urmărește pe om toată viața. Dacă e păcat să iei viața unei ființe care se poate apăra, cu atît mai mult este păcat să iei viața unei ființe fără apărare.

Ce amăgire diavolească! Cum poate crede o tinăra sau cum not crede unii soți că le va fi mai bine, le va fi mai ușor, dacă ucide rodul dragostei, al lui Dumnezeu?

În momentul înfăptuirii avortului, aceea femeie, sau acei soți nu mai pot fi cu adevărat veseli, nu se mai pot bucura cu adevărat de această viață, pentru că au interzis altei ființe să se bucure de viață.

Cuvîntul „EVA” înseamnă această viață. Femeile au privilegiul ca, prin naștere, să dea posibilitatea altor ființe să trăiască. Femeia se mîntuiește prin naștere de copii, zice Sf. Scriptură. Femeile sînt mesagerii vieții. Cînd ele devin, însă, mesagerii morții, e foarte trist.

Care sînt cauzele avortului? Multe pot fi. Toate provin din ispită diavolului, care este — cum ne-a învățat Mîntuitorul — „mîncinos și ucigaș de oameni” (In. 8, 44).

În primul rînd, acest groaznic păcat se face din neștiință. Tinăra sau femeia nu știe că avortul este un păcat strigător la cer, că are urmări pentru toată viața lor și le duc în chinurile cele veșnice.

O a doua cauză este frica, izvorită din credință slabă. Ne temem că nu vom avea cu ce să hrănim și cu ce să ne întreținem copiii. Uităm că Dumnezeu poartă de grijă tuturor viețuitoarelor, dar

mai ales fiecărui om. „Priviți la păsările cerului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Cu cît sînteți voi — oamenii — mai presus decît ele. Deci, nu vă îngrijorați — peste măsură — ce veți minca sau cu ce veți îmbrăca, că știe Tatăl vostru cel ceresc că aveți trebuință de toate acestea și vi le va da vouă” (Mt. 6, 26—33) Ni le va da pentru că știe că ne trebuie. Ni le va da pentru că are de unde. Ni le va da pentru că ne iubeste.

Într-adevăr, trebuie să recunoaștem că sînt și cauze obiective reale: criza alimentară, lipsa căldurii și unorii și a apei din case, criza monetară. Dar, să nu credeți că numai acum sînt greutăți. Să întrebăm de părinți și pe bunicii care au născut, au crescut și au dăruit vieții cîte-o casă de copii, — și încă ce copii — oameni de omenie, harnici, întreprinzători, respectuoși, oameni de cuvînt, corecți, credincioși lui Dumnezeu și cu iubire puternică față de neam și țară. Oare, acești părinți și bunicii ai noștri n-au avut greutăți și încă cîte greutăți?

Să nu uităm că dinșii au trecut prin două războaie mondiale, dar totuși au izbutit în viață și nici unul din copiii lor n-au murit de foame. Știți de ce? Pentru că le-a plăcut să muncească și-au avut credință sfințită și nădejde tare în Dumnezeu izbăvitorilor, care le-a purtat de grijă.

Ei considerau copiii ca pe un dar de la Dumnezeu. Și pe un

Unii dintre soții de astăzi îi consideră o piedică în calea aventurii vieții lor.

Copiii te ocupă, te angajează, trebuie să te zbați pentru ei. Plăcerile îți aduc fericirea și te eliberează de griji, zic ei.

Oare așa să fie?

Adevărata fericire ne-o dăruiește Dumnezeu. Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos ne spune: „Cine primește un copil, pe Mine Mă primește” (Matei 18, 5). Concepînd și născînd copiii primim în casa noastră pe Hristos-Domnul. Orice copil vine în această lume candid, nevinovat ca un inger. Ei — copiii — ne înfrumusețează viața și sînt adevărata mingiere pe pămînt. Cu ce se poate egala zîmbetul îngeresc al copiilor?

Atunci cînd sînt concepți nu numai din poftă trupească, ci și cu voința noastră cînd genetic le transmitem un potențial bun și sănătos, cînd le unim sufletul lor curat cu cerul, cînd acordăm o deosebită atenție în a le forma bune deprinderi, atunci ei, copiii, sînt adevărata și cea mai întremătoare bucurie a vieții noastre.

Mulți soți își fac calcule ca acestea: să avem numai un singur copil, sau cel mult doi, ca să-i facem fericiti. Restul ce se vor concepe, îl avortăm.

Și care este rezultatul?

Săvîrșind aceste păcate strigătoare la cer, cad ca un blestem nu numai peste acei soți, ci și peste copilul care-l au și, în loc să fie fericit, va fi un nefericit, întîmînînd în viață multe necazuri, deși el — copilul — nu este vinovat de păcatele părinților săi. Sau, va ajunge în viață, — așa cum se în-

La un deceniu de arhierie la Sibiu

În 7 februarie a.c. s-au împlinit zece ani de când I.P.S. Mitropolit Antonie a fost ales de organele legitime bisericești și instalat de adormitul întru Domnul patriarh Justin în scaunul de arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș, popas marcat la Centrul mitropolitan din Sibiu după cum urmează:

Joi 6 februarie 1992, după ora prânzului, în capela mitropolitană, plină de studenți, corpul profesoral, permanența Consiliului arhiepiscopesc, angajați ai Centrului, deputați eparhiali, preoți din oraș, s-a săvârșit un Te-Deum de către P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul înconjurat de un sobor de preoți și diaconi: profesori, consilieri eparhiali etc.

La sfârșit, P.C. pr. prof. D. Abrudan a evocat momente semnificative din viața I.P.S. Sale, cu deosebire ca ierarh la Sibiu, unde s-a silit în propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, ca ocrotitor al Institutului Teologic sibiuan, pe tărîm misionar-pastoral, ca lucrător în cele ale ecumenismului și în ale întăririi unității de credință și împotriva dezbinării sufletești a românilor etc.

În final, P.C. Sa a exprimat I.P.S. Sale, în numele profesorilor și studenților teologi, urări de sănătate, de noi și binecuvîntate împliniri. Răspunzînd, I.P.S. Mitropolit Antonie a mulțumit pentru simțămintele filiale care i s-au exprimat, mulțumind totodată lui Dumnezeu pentru binecuvîntarea Sa în cei zece ani petrecuți la Sibiu.

„Totdeauna am crezut — a subliniat I.P.S. Sa — că Dumnezeu mă pregătește pentru ceva și mă trimite acolo unde are nevoie de mine”. În partea finală a cuvîntării, I.P.S. Sa a spus între altele: În acest moment aș vrea să exprim un cuvînt de mulțumire pentru că astăzi v-ați rugat împreună cu mine pentru mine, pentru a mulțumi lui Dumnezeu că m-a învrednicit să ajung aici zece ani.

La reședința mitropolitană a avut loc apoi o recepție, cu participarea corpului profesoral, tuturor angajaților de la Centrul mitropolitan, deputați eparhiali, preoți etc., în cadrul căreia a luat cuvîntul P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, care, în numele preoților și credincioșilor din Arhiepiscopie, a exprimat I.P.S. Sale „un buchet de gânduri de respect și dragoste filială”, folosind chiar cuvintele P.S. Sale, explicînd apoi afirmația pe care I.P.S. Mitropolit Antonie a făcut-o la instalarea ca Mitropolit la Sibiu: „Să știți că eu cred în Dumnezeu”, ceea ce, în acel context, înseamnă să neghi deschis propaganda atee din acel timp.

Di. av. I. Moraru, care, ca deputat eparhial, a evocat clipe de la alegerea și instalarea de acum zece ani.

A vorbit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie, care apreciază momentul ca un popas într-o călătorie mai lungă și deloc ușoară, după care a făcut o scurtă prezentare a situației precare din punct de vedere financiar în care se află Biserica în momentul de față.

În încheierea cuvîntului său, I.P.S. Sa a făcut un stăruitor apel la toți angajații Centrului, la întreaga preoție din Arhiepiscopie de a munci cu dăruire și pricepere, pentru a trece cu demnitate peste momentele critice pe care le trăim.

INFORMAȚII

— Vineri, 24 ianuarie 1992, I.P.S. Mitropolit Antonie a luat parte la Sedința Convenției pentru Unirea Românilor ce a avut loc la Teatrul Național din Iași, rostind un emoționant cuvînt „Ca toți să fim una” — Ecetene stăruitoare pentru unire”.

În dimineața aceleiași zile I.P.S. Sa a luat parte în biserica „Trei Ierarhi” din Iași la oficierea parastasului în amintirea domnului Unirii: Alexandru Ioan Cuza.

— Duminică, 12 ianuarie 1992, I.P.S. Sa a luat parte alături de ceilalți membri ai Sinodului Permanent la înfîlțirea cu trimișii Sanctității Sale Bartolomeos I, Patriarhul Constantinopolului, aflați în vizită în țara noastră.

— Joi, 30 ianuarie 1992, I.P.S. Sa a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul zilei Sf. Trei Ierarhi. În cadrul Sf. Liturghii la momentul potrivit, I.P.S. Sa a hirotonit întru diacon pe teologul V. Pandrea, iar la sfârșit a hirotesit întru duhovnic pe preotul Gall Valentin.

În continuare în aula Facultății Teologice „Andrei Șaguna” din Sibiu a avut loc serbarea hramului școlii, prilej cu care I.P.S. Sa s-a adresat studenților și profesorilor cu un ales cuvînt de învățătură pe marginea vieții și activității Sf. Trei Ierarhi și a scos în evidență responsabilitățile preoției în lumea contemporană.

Duminică, 2 februarie, a.c. I.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană, rostind cuvînt de învățătură în legătură cu praznicul Întîmpinării Domnului.

Ierod. Visarion Bălbă

Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, Duminică, 2 februarie 1992, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica parohială din Simbăta de Jos, prot. Făgărăș, parohie nu prea mare ca număr de credincioși, dar mare cu sufletul, ceea ce s-a dovedit și cu acest prilej, prin participarea aproape în totalitate a simbetenilor la Sf. Liturghie, de la mic la mare.

Răspunsurile au fost date de cei doi cîntăreți: Gh. Popa și I. Florea, dar mai ales de obștea credincioșilor, avînd în frunte grupul coral format din peste 10 femei înimoase, conduse de dl. I. Florea.

La momentul cuvenit din Sf. Liturghie, C. diacon Victor Pandrea a fost hirotonit preot pentru această parohie, rămasă vacantă prin numirea C. pr. I. Minu într-o parohie din Făgărăș, parohia fiind suplinită pînă în 9 februarie de P. C. cons. Gh. Papuc de la Sibiu.

La priceasnă a predicat P. C. pr. prof. I. Moldovan, iar la sfârșitul Sf. Liturghii cuvînt de învățătură a rostit P.S. Episcop-vicar Serafim, care, cu acest prilej, a făcut și oficiul de a-1 instala pe noul preot.

Gînduri potrivite pentru un asemenea moment a exprimat apoi C. pr. V. Pandrea.

La agapa care a urmat, au vorbit P. C. prot. R. Zaharia și P.S. Episcop-vicar Serafim.

În după amiaza aceleiași zile slujba vecerniei a fost săvârșită în biserica veche din Voila, unde au vorbit: P. C. cons. Gh. Papuc, P.S. Episcop-vicar Serafim și C. pr. I. Cornea, parohul local.

Strănarii, o tradiție ce trebuie reactivată

(Urmare din pag. a 3-a)

„tății bisericești s-au întemeiat „școli pentru cîntăreți bisericești”, de obicei pe eparhii, dar strănarii s-au împunat. Au urmat anii înțunecați de îngrădire și prigonire chiar a Bisericii, de amestec al statului ateu în treburile interne ale ei, avînd, între alte consecințe, desființarea școlilor eparhiale de cîntăreți, fiind înglobate în Seminarile teologice (și acelea prea puțin) ca primă treaptă a învățămîntului seminarial. Firește, nici un tînar nu venea la seminar cu gîndul de a rămîne cu cei doi ani de școală, la slujba de cîntăreț. Toți căutau să „meargă mai departe” și să ajungă preoți. Am ajuns astfel, după aproape o jumătate de secol de astfel de experiențe, să nu mai avem nici canori de strană și, cu atât mai puțin, strănari. Ducem lipsă de canori, ducem lipsă de acei strănari care erau, odinioară, sufletul ser-

viciilor divine. S-a stăruit mult din partea Sf. Sinod pentru cultivarea cîntării obștești în biserică și mai ales a răspunsurilor liturgice, cîntarea omofonă. Mai de mult, în unele părți, aceasta a fost apreciată ca o înclinare spre protestantism, socotind că în strană numai cîntărețul oficial ar trebui să cînte răspunsurile liturgice. Acolo, însă, unde rostul misionar-pastoral al cîntării omofone a fost înțeles și aplicat, rezultate binefăcătoare n-au întîrziat să se arate. Cert este că, pe urma desființării școlilor de cîntăreți bisericești eparhiale, așa cum au fost înainte de 1948, am ajuns să ducem lipsă și de canori, dar și de strănari de altădată, situație de natură să dăuneze cultului nostru divin, atât de frumos și de pătrunzător la inimă. În multe biserici există tendința de a se re-

MUSEUM ASTRA REDIVIVUS

Printre multe restituiri cu care ne-au rămas datorii ultimii doi ani, era și aceea de a facilita refacerea a numeroase instituții naționale culturale desființate prin decrete, amendate de istorie ca nedrepte. Una dintre aceste instituții era, fără îndoială, MUZEUL ASTRA.

Creat dintr-o conștiință foarte bine circumscrisă, dedusă din rostul său în societatea românească, muzeul a fost rodul strădaniei tuturor românilor transilvăneni, stimulați de spiritul manifest al intelectualilor din ȚARĂ. S-au mobilizat în această acțiune toți membrii ASTREI și simpatizanții săi, lideri, ideologi, producători de bunuri și susținători prin fonduri bănești, intelectuali, țărani, mica și marea burghezii românească, deci, într-un cuvînt, tot românul, „de la vîlădică pînă la opintă”! În puține situații această expresie binecunoscută are o mare acoperire în realitate, pentru că, iată, cea mai activă personalitate, alături de G. Barițiu, care susține demersurile muzeologice din Transilvania, încă din anul 1862, nu este altul decît EPISCOPUL ortodox ANDREI ȘAGUNA, „vîlădică” intrat în legendă prin implicarea sa în toate acțiunile majore ale nației noastre cărora le-a fost contemporan.

La vremea organizării celei dintîi expoziții a ASTREI, în 1862, la Brașov, episcopul-președinte al ASTREI a transmis tuturor preoților din statele subordonate o circulară, pe care, de altfel, a publicat-o și în „Telegraful Român”, în care erau nominalizate toate categoriile de piese ce erau așteptate la Brașov pentru a împodobi această oglindă a capacității creatoare a poporului român, „EXPOZIȚIUNEA”. Mai impresionantă sînt, însă, în aceste documente motivele superioare care au fost invocate drept argumente pentru mobilizarea românilor la susținerea acestui act major în viața comunității, și care sînt de natură patriotică și culturală, deopotrivă.

În evidențierea nivelului înalt de popularitate de care s-a bucurat „Expozițiunea” am putea cita numeroase nume celebre dar astfel am nedreptăți cea masă românească ce a știut să răspundă chemării conducătorilor săi, de la talentele creatoare de cusături, la minunatii cioplitori în lemn, de la preoții satelor — avansaturile lui Șaguna — la preotesele-maestre de „lucru manual” pentru fiicele satelor, viitoare mame și educatoare de mai tîrziu și care, concludînd un asigurat Expoziției un adevărat succes.

Am stăruit puțin asupra acestui moment pentru că e deosebit de important în evoluția formelor de manifestare a personalității românești, de la ideologie, prin luptă socială și politică, la concentrarea resurselor, în vederea unor demonstrații și acțiuni pur culturale, implicat, patriotic. Nu în ultimul rînd, acesta este un moment major și în dezvoltarea muzeologiei românești.

Firește, cea mai importantă realizare în acest domeniu a fost inaugurarea, după o luptă exemplară care a luat diverse chipuri, în anul 1905, a „MUZEULUI ASOCIAȚIUNII”, cu care prilej s-a vîrșit și o „Expoziție etnografică și istorico-culturală”, în cadrul marilor serbări ale Astrei de la Sibiu, 19—20 aug., unde nu întîmplător, în cadrul secțiunilor, cea mai cuprinzătoare, mai bine și mai variat reprezentată, a fost cea etnografică.

„MUZEUL ASOCIAȚIUNII” are un loc de cinste în galeria marilor realizări românești chiar și numai dacă luăm în considerare două fapte: a „existat” ca factor de cultură specializat, depășind numeroase piedici, și, în acest fel, a ținut nestînsă o benefică efervescentă în planul demnității naționale, a adunat și a păstrat un patrimoniu de valori culturale inestimabil.

Și-a înteput activitatea în urma unei decizii, arbitrar, evident, sub pretextul perfecționării instituțiilor sibiene după profilul lor, fiind redistribuite în patru secții: Galeria de Artă, Istorie, Științe naturale și ARTĂ POPULARĂ.

Această secție — Arta populară —, beneficiara cea mai importantă a moștenirii ASTREI, și-a făcut un titlu de glorie din a valorifica, prin mijloace specifice, vechile colecții și chiar a da viață marilor visuri ale înaintașilor; nimeni nu se mai sfîște astăzi să reamintescă aceea că „MUZEUL TEHNICII POPULARE” din DUMBRAVA SIBIULUI s-a realizat în 1963, dezvoltînd și perfecționînd un proiect preconizat de Aștrii, enunțat de CONSTANTIN DIACONOVICI — LOGA.

Din ianuarie 1990, Secțiile de Artă Populară și Muzeul tehnicii populare din Sibiu, au devenit instituție independentă numită „MUZEUL CIVILIZAȚIEI POPULARE DIN ROMÂNIA”. Noul său nume se justifică, în primul rînd, prin varietatea colecțiilor sale, care au încetat de mult să reflecte fenomene zonale de cultură spirituală și materială. Se justifică apoi prin aceea că această instituție are capacitatea de a ilustra prin conținutul colecțiilor sale și modul lor de prezentare și accepție modernă de largă deschidere a termenului „civilizație”.

Dispunînd de un patrimoniu excepțional, constituit din aproape 300 000 piese (obiecte muzeale, grafică, fototecă etc.) cu o Expoziție în aer liber în Dumbrava Sibiului, ce se întinde pe o suprafață de aproape 100 ha., cu o Expoziție de etnografie universală (în pregătire), cu un modern Centru de Informare și Documentare ce poartă numele reputatului etnograf Cornel Irimie, precum și de Galeriile de Artă Populară; muzeul este definitiv consacrat în conștiința publicului și a specialiștilor. O dovadă în plus a valorii sale este și aceea că a fost propus de Comunitatea Economică Europeană, drept candidat la concursul „Cel mai bun muzeu al anului 1993”, candidatură care prin sine însăși atestă aceea că prestigiul său a trecut de mult și dincolo de granițele țării.

Prin această instituție, veche și modernă în același timp, a reînscut, de la 1 ianuarie 1992 — în virtutea unei aprobări speciale a Ministerului Culturii — vechiul Muzeu Astra și s-a reîntruchipat în ceea ce este acum: „Muzeul Civilizației Populare din România — Astra”.

Prima sa mare acțiune care se preconizează este organizarea unor sărbători prilejuite de aniversarea a 130 ani de la prima expoziție românească transilvăneană, Brașov 1862, cu care prilej se va realiza și o expoziție unde vom readuce în fața vizitatorilor cele mai interesante obiecte care au constituit, cîndva, fondul de aur al patrimoniului vechiului Muzeu Astra.

În acest cadru ne-am dori mult să reînviem atmosfera sărbătorilor culturale românești, regăsindu-ne alături gazde și oaspeți din toată țara, creatori, slujitori și beneficiari ai fenomenelor de cultură și civilizație românească; realizarea acestui deziderat depinde de atitudine tuturor românilor, între care și cititorii acestui ziar sînt deja asimilați segmentului celui mai activ de prieteni, colaboratori, participanți.

Ana Grama

Din Sfînta Scriptură

— Cel ce domnește între oameni cu dreptate, cel ce stăpînește cu temere de Dumnezeu, este ca lumina dimineții cînd răsăe soarele.

(II Regi 23, 3—4)

— Iată tu ești în necaz pentru că ești bărbur de singe.

(II Regi, 16, 8)

nunța la Vecernii cu Lîte, la Utrenii și slujba ceasurilor, din lipsă de cîntăreți profesioniști, capabili și evlavioși, mîrgîindu-se doar la Sf. Liturghie. E o tendință greșită ale cărei urmări le simțim din ce în ce mai mult.

Se impune deci reînființarea școlilor eparhiale de cîntăreți, de cel puțin doi ani, cu perspective de sistematizare a cel puțin unui post la o biserică și asigurare a unei dotații corespunzătoare. Cînd vom avea cîntăreți bine instruiți în cîntare și tipic, putem spera la o reactualizare a tradițiilor

strămoșilor și a generalizării cîntării obștești. Cultul divin ortodox nu utilizează instrumente muzicale în cîntare, ci apelează la „jertfa pieptului și a buzelor” credincioșilor, după cuvîntul apostolesc „preamăriți pe Dumnezeu și în trupul și în duhul vostru...” (Romani 15, 6). Dar pentru o slujire cuviințoasă a lui Dumnezeu în Sf. Liturghie e nevoie să găsim toate mijloacele necesare, să nu precepțim nici o jertfă, ca această cîntare a poporului întreg și tradiția strănilor de altădată să fie reactivate.

Semnalăm... Semnalăm...

● După 40 de ani de separare, Facultatea de Teologie din Sofia a fost reintegrată în Universitate și subvenționată de Stat. Bulgarii au urmat exemplul nostru.

● Biserica Prezbiteriană din Brazilia a hirotonit prima pastorită în iulie 1991, în orașul *Belo Horizonte*. Are 41 de ani și se numește Maria Luiza Rückert. Deși experiența pastorilor e în general falimentară în protestantism, contrazicînd practica biblică și tradițională din viața Bisericii, și deși Bisericele Ortodoxe din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor protestează permanent, iată că se mai fac încă încercări. Se pune doar întrebarea: cit vor mai rămîne ortodocșii în această situație, în care Biserici membre ale Consiliului Ecumenic, în loc să se îndrepte spre unitate, găsesc noi forme de dezbinare?

● Bisericele din Brazilia sprijină abolirea pedepsei cu moartea, propusă de un membru al Parlamentului. (EPS, VIII, 1991)

● Un episcop anglican (episcopalian), John Spong, din Newark, S.U.A. a hirotonit al doilea preot homosexual în ultimii ani. Mulți episcopi din aceeași Biserică au protestat. Problema s-a rus și pe agenda Sinodului, în Phoenix, Arizona. S-a ajuns la o formulă de-a dreptul ciudată: s-a confirmat învățătura tradițională asupra familiei, dar s-a admis și „discontinuitatea” între învățătura Bisericii și unele experiențe ale membrilor ei! Cu alte cuvinte, s-a admis schimbarea doctrinei morale a Bisericii.

Și noi creдем că Biserica episcopaliană e mai serioasă decît altele!

Episcopii au recunoscut că nu sînt în stare să ajungă la o concluzie definitivă asupra problemei. Ca și cum „problema” n-ar fi desul de limpede în Scriptură!

Mai întepat a fost cel hirotonit. A părăsit Biserica episcopaliană „doctrina, disciplina și cultul ei”, rămînd totuși preot și creștin. După ce le-a furat hirotonia! Și-a cam bătut joc de ei. Meritul!

● Deformarea creștinismului cunoaște forme asemănătoare și în Europa. Biserica Evanghelică Luterană din Berlin-Brandenburg, Germania, a cerut parohilor „să accepte creștinii homosexuali ca pe frații lor, și să nu le ceară să-și schimbe orientarea sexuală”. (E.P.S. IX, 1991)

● După Adunarea Generală de la Canberra, 1991, Dr. Emilio Castro, secretarul general al Consiliului Mondial (Ecumenic) al Bisericilor (C.E.B.) a fost întebat dacă C.E.B. mai poate vorbi coherent despre ceva? A afirmat că da, deoarece se bazează pe doctrina trinitară și pe autoritatea biblică (Să fi uitat de hirotonia femeilor, de atitudinea față de devierile de la morala biblică, tolerate de C.E.B.?).

A mai fost întebat dacă ortodocșii au dreptate cînd acuză CEB-ul că la Canberra a uitat de unitatea Bisericilor și s-a ocupat mai mult de problemele sociale, politice și economice ale lumii. A răspuns că ortodocșii au cerut ei înșiși, adesea, amestecul CEB-ului în problemele Orientului Mijlociu, ale Africii de Sud, Vietnamului, ale aborigenilor, ale Coreei... S-a declarat totuși recunosător ortodocșilor că cer mereu ca CEB-ul să se ocupe mai mult de problema unității Bisericilor care este vocația, la *raison d'être* a Consiliului Ecumenic. Totuși, a rezolva problemele lumii, problemele care apar de pildă cu privire la rolul bărbaților și-al, femeilor în Biserică, și altele, înseamnă a te ocupa și de unitatea Bisericilor. (E.P.S. IX, 1991)

Cu o condiție, am adăuga noi, să nu se piardă de tot în problemele lumii și să uite de idealul principal: unitatea!

● Imaginația ecumeniștilor e totuși în plin avînt. Mai ales a celor care nu gîdesc unitatea Bisericilor în termeni teologici, așa cum se poate ea face, ci cumva după ureche, după modelele civile, sociale. În Zürich, Elveția, un grup de femei a cerut să poată aparține în același timp Bisericii Catolice și celei protestante. Într-o broșură se explică faptul prin aceea că „mulți nu mai vîd diferențele confessionale ca motive de despărțire între Biserici”.

E limpede. Dar dacă nu vîd, de ce o fac pe vîzătorii? Marea majoritate vede diferențele. Alfred Schindler, profesor de teologie la Berna, și-a exprimat pe bună dreptate scepticismul, spunînd că această dublă apartenență nu numai că nu va face să dispară confesiunile, ci va întemeia o a treia confesiune. Așa credem și noi.

Biserica episcopaliană (anglicană) din S.U.A. (EPS, XII, 199), e gata să se împartă în două. Tradiționaliștii, sprijiniți pe Biblie, nu-i acceptă pe moderniștii liberali care schimbă învățătura biblică, spre exemplu admițînd hirotonia femeilor. Ei li acuză de schismă, pe moderniști.

Reacția era de așteptat. Și ea e departe de a fi influențată de ortodocși!

● Martin Kruse, episcop protestant din Berlin-Brandenburg a înfîlțit la Bad-Sarow reprezentanți creștini din China. Renasterea creștinismului în această țară, i s-a spus, „e o adevărată minune”, comparabilă cu dărimarea zidului Berlinului. Este o vorbă în Biblie: „Și mai mari decît acestea veți vedea!”

● An-Naba, un ziar algerian musulman, îi avertizează pe musulmani să se opună cu toată tăria creștinismului (EPS XII, 1991). Iar creștinii europeni nu mai știu cum și ce să facă, pentru a fi cit mai ospitalieri cu musulmanii din Europa! Există comitete speciale care se ocupă de politețea față de musulmani și de o atitudine ospitalieră față de ei. Comisiile funcționează în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, și în cadrul Conferinței Bisericilor Europene. Să nu fi auzit musulmanii algerieni de acestea?

● Mic comentariu asupra unei știri din S.O.P. (Service Ortodoxe de Presse, Franța, dec. 1991):

Ortodocșii din America ies din rutina ecumenică și procedează la măsuri de apărare. Arhiepiscopul Iakovos, președintele Conferinței Permanente a Episcopilor ortodocși canonici din America a propus, și Conferința a aprobat, retragerea ortodocșilor din Consiliul Național al Bisericilor din S.U.A., organizație care li cuprinde pe protestanți, anglicani și ortodocși. De asemenea au decis întreruperea dialogului teologic cu Biserica episcopaliană (anglicană).

Motivul principal al ambelor retrageri este „*deriva teologică*” în care se află Consiliul Național al Bisericilor din S.U.A. și implicit Biserica anglicană. Consiliul e acuzat că a uitat preocuparea de unitate și accentuiază prea mult „*activismul social*”. De asemenea se admit prea multe compromisuri în materie de teologie și de practică pastorală, în problema avorturilor și a homosexualității. În aceeași măsură a început să se practice așa-numitul „*limbaj inclusiv*”, Dumnezeu nemaifiind numit Tată, ci chiar Mamă, și nici Fiul, Fiul, ci *odrasla*, limbaj cerut în deosebi de femei în numele „*drepturilor omului*”, socotind că limbajul biblic e „*sexist*” și că avantajează bărbații! Dar și limbajul civic e sexist cînd vorbește de „*drepturile... omului*”. Ar trebui găsit și aici un alt cuvînt!

Noi, ce să mai zicem? Ce-am zis mereu — în pustiu — și la Geneva: Mare-i grădina ta, Doamne, *Tată sau Mamă!*

Doamna Joan Campbell, secretara Consiliului Național al Bisericilor din S.U.A. s-a declarat foarte mîhnită de decizia ortodocșilor. „*Consiliul va fi sărăcit prin absența ortodocșilor*”, a spus ea. Probabil tot așa se va spune și la Geneva, dacă exemplul ortodocșilor din America va fi urmat și în organizmele ecumenice internaționale. Să nu fie însă prea tîrziu!

ANTONIE P.